

Mahmut Alınak:
**'Hikûmet xulamê
 ordiyê ye'**

Wekîlê serokê grûba SHP ê Mahmut Alınak li ser he-
 dîsên Newrozê, raporek hazir kir. Alınak li Şîrnex, Cî-
 zîr, Nisêbîn, Amed û gelek bajarê din digere û bi
 gelek mirovan re dipeyîve.

Rûpel 15

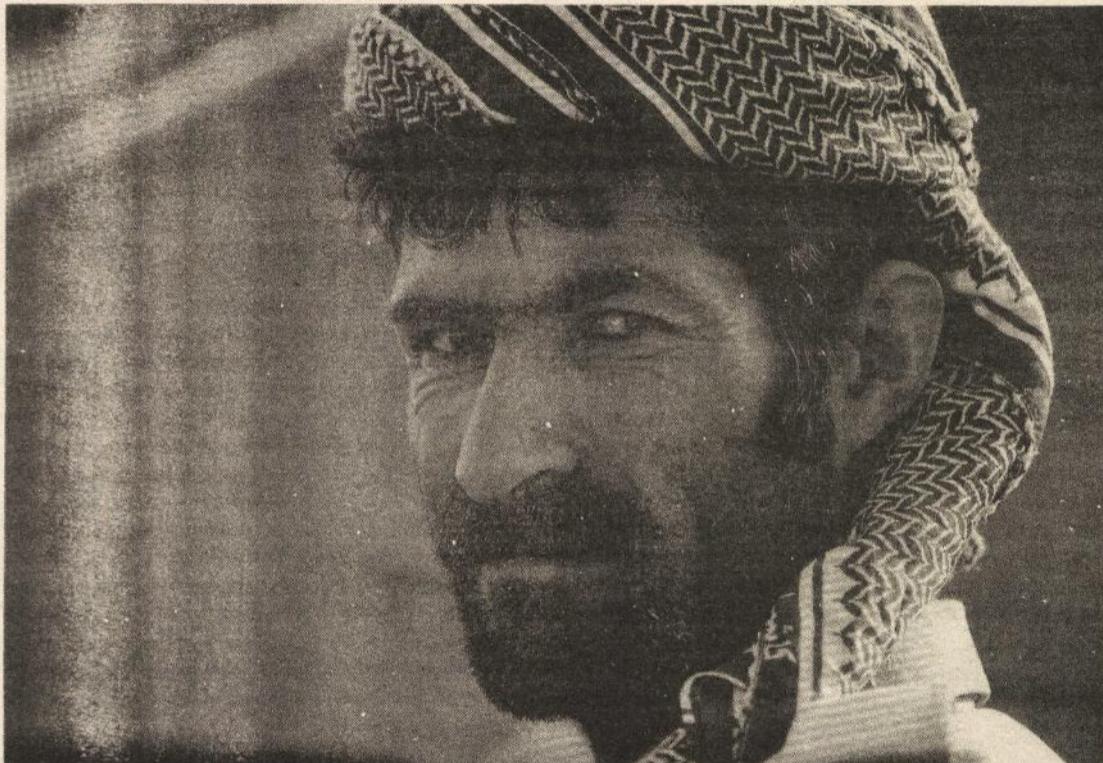
Meclîs, hikûmet û partiyê siyasî şiklî ne İqtîdar di destê kê de ye?

Li Tirkîyê, xwediye iqtîdarê ordî ye. Semyan û patronê mezin general in. Meclîs, hikûmet û partiyê siyasî şiklî ne, derewîn in û ji bo ambalajkirina militârîzma sedsalan çêbûne.

Ev rastî nayê guhertin. Doh wiha bû û fro jî wiha ye. Înö-nü kurê ordiyê ye, lawê İsmet Paşayê esker e. Demirel kezebqetandî, çavtirsandî û bizdonekê ordiyê ye. Hikûmet koalisyonê di bin bask û çavdêriya ordiyê de ye. Ev hikûmet ne niwênerê xelkê belê noter û maşika ordiyê û MGK ye.

Ev rastî ji awira gelê Kurd re eşkere û zelal e. Baweriya gelê Kurd bi avahî û dezgahêni militârîstî, nîjadperest û kurdkuj ji zû de nema tê. Ev guhertineke dîrokî û ronesansî ye.

Berê me ketiye rojê xweş, em li ser riya rast û bi rûmet in. Dewlet, ordiya dewletê, kontragerila û giş neyarê azadî û demokrasiyê nikarin gelê Kurd rawestînin.

Berê me ketiye rojê xweş, em li ser riya rast û bi rûmet in. Dewlet, ordiya dewletê, kontragerila û giş neyarê azadî û demokrasiyê nikarin gelê Kurd rawestînin.

Ji Kurdan re efû nîne

● Dewleta Tirk dixwaze ku van şoreşgeran li hemberî şerê rizgariya netewa Kurd weke mortal (kalkan) bikar bîne. Ji ber vê yekê wan bernade û di hundir de dihêle. Rûpel 15

Navnîşana me ya nuh

Cihê rojnameya me hate guhertin. Navnîşana (adres) nuh ev e: Nuruosmaniye Cad. Atay Apt. N:5 Kat:1 D:4

Tel: 511 57 60

511 66 02

Fax: 512 12 87

Cağaloğlu / İstanbul

Dewlet nikare me berde hev

● Dewleta Tirk ji aliye kî ve li Kurdistanê gelê Kurd qir dike, çapemeniya Tirk vê rastiyê vedîşêre û partiyê dewletê tev bi hev re pişgiriya vê qirkirinê dikin

Dewlet li hemberê şerê rizgariya netewaya Kurd di nav neçariyeke mezin de ye. Dixwaze û lê digere ku ji nav vê neçariyê derkeve û ji xwe re

rêyekê bibîne. Lî gelê Kurd wisa bi lez pêşve diçe ku li hemberê vê rewşê dewlet sersem dibe û nikare ji xwe re riyeke maqûl bibîne.

Rûpel 15

Enstituya Kurdi vedibe

● Demeke dirêj e ku ji bo damezirandina Enstituya Kurdi xebat tê kirin. Enstitu di 18 ê Nisanê de li İstenbolê vedibe

Enstituya Kurdi di 18 Nisanê de li İstenbol li navnîşana Rumeli cad. Huzur Apt. 5 Nisanantaşı vedibe û dikeve bin xizmeta gelê Kurd.

Demeke dirêj e ku ji bo damezirandina Enstituya Kurdi xebat tê kirin. Di destpêkê de, ji bo sazkirina Enstituyê, komîteke amadekar hat ava kîrin. di vê komîte de İsmail

Beşikçi, Feqe Huseyin Sağnîç, Abdurrahman Durre, Hatip Dicle, İbrahim Gürbüz, Musa Anter û İsmail Göldâş cih girtin. Ev komîte heta niha karûbarêni Enstituyê hildâne ser milen xwe û didomînin. Ev komîte çalakiyêne xwe yên bi nirx anîn gîhiştin qonaixeke nuh.

Rûpel 15

Deklarasyona rewşenbîran

● Li Enquerê 19 ronakbîren Kurd û Tirk li dijî qirkirina gelê Kurd deklarasyonek belav kirin. Ronakbîren ji ber ku li ser şer rawestîn û bêdeng nemîn gazî herkesi kirin

Li Enquerê 19 ronakbîren Kurd û Tirk li dijî qirkirina gelê Kurd deklarasyonek belav kirin. Ev ronakbîren han di deklarasyona xwe de li ser tadayî û zordestiya dewleta Tirk a li ser gelê Kurd duvedirêj dîsekinin û dîtinêne xwe pêşkêş dikin.

Dr. İsmail Beşikçi, Dr. Cemîd Bender, Doç. Yalçın Küçük, Bilgesu Erenus, Abdurrahman Durre, F. Hüseyin Sağnîç, Yaşar Kaya, Musa Anter, Eşber Yağmurdereli,

Rûpel 15

ROJEVA WELËT

Mesûliyeta dîrokî

D i dîroka neteweyan de qonaxêne çê û neçê, baş û xerab û bi keys û bê keys hene. Dem heye mirov pê serbilind e, dem heye mirov ji ber wan şerm dike û gava qala wan dibe mirov xwe digvêse. Bi gotineke Kurdan mirov dibêje "erd vegelişez têkevime".

Rûpel 15

REWS

Abdullah Keskin

Rochelle û nivîskarêن Tirk

Jean-Paul Sartre di gotara (meqale) xwe ya bi navê "Berpîrsiyariya Nivîskaran" de behsa bûyerékê dike. Li ser têkiliyê nivîskar û azadiyê disekine û mîsâlekê dide. Dibêje; "Kovareke Drieu la Rochelle hebû. Divê kovarê de mirovên devê wan hatibû girtin, yên ku nikaribûn bersîva wî bidin, wextê ku li dijî wî bûn di bin zordariyê de diman, li wan mirovan herdem heqaret dikir. Ev zilam, ji ber ku hemû karê wî ev bû, hêdî hêdî şaş ma, ji nivîsekê heta ya din pêşî qeherî, piştî tirsiya, dawiyê kovar ji xwe re hate girtin."

Sedema (sebeba) girtina kovarê wiha tîne zimên Sartre: "Rochelle, bi wan mirovê ku nikaribûn bersîva wî bidin re dipeyiî, li dijî wan dînîvîsî. Dengê wî ji ber vê yekê qut bû. Mirov li çolê nanivîse, napeyiye."

Vê hevokê jî pêvedike Sartre: "Nivîskar ji

azadiya mirovan mesûl e."

Nivîskarên Tirkîye deyin derekê. Ji ber ku tu têkiliyê wan bi jiyanê re, bi rastiya civakê re nemaye. Her yekî serê xwe xistîye bin ebayê xwe û ji bûyerên civakî direvin.

Îro li Tirkîye texlîtekî nivîskaran nuh derketiye: "Rojnamevan-nivîskar." Yen li ser bûyerên civakî disekinin nêzîk-dür ev in.

Bi rastî heger ne bi xêra qupon, pantolonê lee cooper, texsî û xelatê din bûna 5

Kijan rojname zêde quponan bide û reklamên bi milyaran bike, tîraja wê zêde dibe. Mehmet Ali Birand, Hasan Cemal, Çetin Altan tîraja rojnameya Sabah bi qasî quponekê zêde nekirin. Fonksiyana van nivîskaran bi qasî quponekî jî ne maye

hezar xwendevanê van "rojnamevan-nivîskar" an çênedibûn. Kijan rojname zêde quponan bide û reklamên bi milyaran bike, tîraja wê zêde dibe. Weke berî 2-3 salan têkiliyê Mehmet Barlas û Bedrettin Da-lan. Gelek ji berpîrsiyarê van rojnameyan dibin mudurê dezgehê. Karê wanê herî me-

zin menfeeta patronê wan e.

Mehmet Ali Birand, Hasan Cemal, Çetin Altan tîraja rojnameya Sabah bi qasî quponekê zêde nekirin. Fonksiyana van nivîskaran bi qasî quponekî jî ne maye.

Ev nivîskar tev de rehmetê li Rochelle tînin. Ji nîvîsên wan dijiminatî dibare. Bi dijiminatîya gelê Kurd dixwazin cihêne xwe stûr bikin. **Beşikçi** wexta digot "Çapemeniya Tirk, liqekî MİT ê ye," ne neheq bû. Rastiyek tanî ziman. Rojnameyê Tirkîye, îro li dijî şerê azadiyê, ji şoreşa Kurdistan re komployan çedîkin. Leşkerên dewletê **Izzet Kezer** kuştin. **Kezer**, muxabirê **Sabahê bû. Güngör Mengi Efendi** li muxabirê rojnameya xwe jî xwedî derneket. Ewqas çavêwan hatiye girtin.

Lê ev dem wilo dom nake. Ew jî wê rojekê bibetilin. Ji ber ku tu kes li hemberi wan nîne û tu kes nikare bersîva wan bide. Wê rojekê dengê wan jî weke Rochelle qut bibe. Mirovên vî welatî wê rojekê fêm bikin ku biratî û wekheviya gelan ji wan quponan girîngitir e.

Ew roj nêzîk in. Wî çaxî nivîskarên cîvaka me jî wê ince li hember azadiyê mesûl bin, ne li hember tiştekî din.

NAMEYÊN XWENDEVANAN

NAMEYÊN XWENDEVANAN

NAMEYÊN XWENDEVANAN

Rêzimana kurdî

Ji bo wêje û rîzimana Kurdi û hesaniya xwendin û nivîsandinê dê em zanibin peyvîn kurdi ji hev derxînin Wek:

Ker -Ker	Kew -Kew	Ka -Ka	Çem -Çem
Eşek Sağır	Keklik Vücut	Ver Saman	Değnek Irmak

Ji bo rastkirina vê kîmasiyê, heval İbrahim Genç di kovara Rewşen'ê hejmara yekemîn, di rûpelê 28. de pêşnama xwe weşandiye:

Ker -Kher	Kew	Khew	Ka -Kha	Çem	-Chem
Eşek Sağır	Vücut leke	Keklik	Ver	Saman	Değnek

C/çh Çawa, Çarox / Çhîrok, Çhal, Çhem
K/kh Kes, Kêlek / Khevîr, Khew, Khur
P/ph Piş, Pel / Phîvaz, Phîj, Phoz
T/th Teşî, Têkîl / Thur, Thîrêj, Thu

Civata me raman û pêşnama wî dipejirîne, wî sipas dike û ji pêşnerîna wî re besdar û piştvan in.

Em vê dîtin û pêkanînê "Şoreşek" ji bo rîziman (xwendin û nivîsandina) kurdi dipejirînin.

Civatek ji Kızıltepe
Welatparêz û Zimanparêz

Welatê min

Newroz li me hemûyan pîroz be!

Rojbaş welatê min û cejna te pîroz be. Bi rondikên xwînî, ji kela dilê şewîti û bi agîre biyaniyê ez li Welat, xebatkar û nivîskarê wê silav dikim.

Welatê min
Derdê dilê min
Axîn û peymana min
Xelat û hêviya min
Nişan û stêra min
Dermanê birîna min
Daxwaza jiyana min
Dayîka min

Li min biborînin, ev nameya min li paş maye. Lê min dixwest ku ez cejna Welat û cejna gelê Kurd û cejna Kawayê hemdemî Mazlum Doğan, tevde pîroz bikim.

Warhêl, Lokman û Cemîl
Qamişlo

KARTA ABONETIYÊ

Ji kerema xwe re ji hejmara ... pê ve min bikin aboneyê Rojnameya WELAT

Nav :

Paşnav :

Navnîşan :

Bedelê abonetiyê razînîn:

Li Tirkîye: Y. Serhat Bucak İş Bankası Cağaloğlu
Şub. Hesap No: 379809

Li Derve : Y. Serhat Bucak İş Bankası Cağaloğlu
Şub. Döviz tevdiat hesap No: 3113617

Aboneyen hejâ,

Ji kerema xwe re vî cihî dagirin û tevlî kopyeke pelê razandina bedelê abonetiyê bişînîn. Navnîşana WELAT Başmusahip Sok. Talas Han No: 16 kat: 3, No: 301 Cağaloğlu / İSTANBUL

Tel-Fax: 512 12 87

Mercen abonetiyê:

Li hundir

6 meh

60.000

Li derive

30 DM

60 DM

Rûpelekî Soranî biweşînîn

Xebatkarên Welat ên hêja

Ji bo vê xebata wey a şerefnaz û granbuha ez we pîroz dikim.

Bi rastî rojnameya Welat kîmasiyek mezin tijî kir.

Devokê (lehçe) me nêzikî devokê Kurdê Soran e. Ji bo vê yekê dixwazim hûn rûpelekê jî bi devokê Soranî biweşînîn. Ji xwe di navbenda herdû devokan de gelek ferq tune.

Daxwaziya min serfiraziya we ye. Ez bawer im ku Welat dê hê geşir bibe. Em li benda Welat'in.

R. Brûsk

Ji zindana Mûşê

Silav ji bo Welat. Silav ji bo gelê Kurd.

Silav bi navê Kawayê hemdem Mazlum Doğan ji bo şe-hîdîn welat.

Silav bi navê Cuma ji bo hemû şoreşgerên welat re.

Ez di zindana Mûşê de me. Wê min bişînîn zindana Amedê cihê Mazlum Hayri û Kemal Pir.

Sûcê min ew e ku ez Kurd im.

Ez hêvîdar im ku heta Welat serbixwe û azad bibe Rojnameya Welat dewam bike. Ji bo hemû kesen Welat serkeftin daxwaziya min e.

Harbi Soylu
Zindana Mûşê

Ziman û peyvîn biyanî

Mirov carna meraq dike: Gelo li dinyayê çend ziman hene. Li gora hesabekî hejmara ziman li dora 2700 i ye. Hin ji vê hejmarê dighînin 3000 i.

Tê gotin ku mak û reha giş ziman li ser hev xwirt e. Zimanekî ku di bin bandêra zimanekî din de ne mabe tune ye. Her ziman ji ziman der û dora xwe peyvikan digre, bi gotinê zimanzan deyn dike. Kesen bi zimanê xwe diaxîvin piraniya wan nizanîn bê ka di nav axaftina wan de çiqas peyvîn biyanî hene.

Gelo çend Tirk û çend Kurd dizanîn ku di nav zimanê Tirkî de zêdeyî 15.000 peyvîn biyanî hene. Yan ji çend kes ji me zanîn ku ev peyvîn li jér ne bi Tirkî belê bi zimanê başqe başqe ne:

Köşe û dost farisi ne. Gök û Alp Moxoli ne. Kaldırırm û efendi bizansî ne. Hikaye û örnek bi Ermenî ne. Ev bi Aramî ye. Kent bi sanskritî yanî bi zimanê hindî ye.

Di nav zimanê kurdi ji de bê gûman peyvîn biyanî û bi nîjadê xwe ne Kurd hene. Di zimanên welat de bivê nevê peyv bi vî coreyi têne xebitandin. Peyvîn bi vî celebî û bi dehan û bi sedan sal in ketine zimanê me, wek her zimanî ji bo zimanê me ji ne qelsî belê dewle-mendî ye.

FERHENGOK
Biryardarî:Kararlılık
Çarenivîs:Yazgı, alın yazısı, kader
Çek:Silah
Dagîrkerî:İsgalcilik
Danezane:İlan, duyuru
Dexsînî:Kıskançlık
Dirav:Para
Dildarî:Kölelik
Dirûşme:Slogan
Doman:Süreç
Encam:Sonuç
Girs:İri, halk kitlesi
Hoy:Koşul, şart
Karvanî:Pratik
Kevnar:Kadim, klasik
Peyman:Sözleşme
Pêşber:Mukabil,karşılık
Serpilk:Düzey, merhale

Meletê tirsê dişkêne

Zana Farqînî

Ji hêla gelê me ve tê zanîn ku di Newrozê de li welat ci qewimîn û ci gesbûn û pêşveçûn çêbûn. Ew bûyerên nêzîk gelek tiştan tîne zimên û li ba min ev bûyer peyamberen rojê şadî ne. Lewre Newroz ne bi tenê li cihêن ku her sal dihat pîroz kirin, pîroz bû. Li cihêن wisa ev rojên hêja pîroz bûn ku mirov tu cara hêviyê ji wan cihan di vê demê de ne dikir. Ji ber ku ev cihêن han gelek di bin konevaniyê bişaftinê (polîfikayê asîmîlas-yonê) de mabûn û ji hebûna xwe dûr ketibûn.

Ew cihêن ku em dixwazin li serê rawestin her çiqas weki Cizîrê, Şîmexê Wan û hwd. Newrozê bi serhildanî û bi awayek gîrsî pîroz nekiribin ji lê di dîroka têkoşîna rizgariya neteweyî û civakî de pîrozkrîna Newrozê li wan deran gelek girîng û watedar e (bi mane ye). Ev cih û deveren welêt weki Entep, Meletê û Dêrsim e. Lewre ev cara yekemîn e ku li wan deran Newroz li gorî wateya xwe bi gîrsî tê pîroz kirin.

Ez di vê nivîsara xwe de dixwazim li ser bajarê Meletê û rewşa wî rawestim. Bajare Meletê ji bona desthelata mêtîngehkar ji aliye leşkerî aborî û jeo-strateji ve gelekî girîng e. Gelê Kurd yêni li vî bajarî ji aliye hêzên mêtîngehkar ve gelekî hatîye bişaftin (asîmîle kirin) û ji

● Gelê Meletê û yên di rewşa wî de ne, roj bi roj bi hişen xwe ve tê, li xwe, li kesaniya xwe, li welat û neteweya xwe êdi xwedî derdikevin û keç û xort besdarî vê têkoşîna azadiyê dibin

kesaniya xwe ya neteweyî ji pir hatiye dûr xistin. Gelek tahde û pêkutî li wan tê kirin. Yan bi kurtasî gelê vira pir qutifandî, tirsandî û bizdandî

vanan de tirs dihate dîtin. Hêzên ewlekarî û yên çeleng bi çekêن xwe ve li her derê tedbir sitandibûn. Di navbera dijimin û gel de şerekî psîkolojik ji her alî ve dixwiya. Sîxur û polîs aşkere di nav gelde cirît diavêtin.

Lê belê bi pêşveçûna têkoşîna tevgera azadî ve ce-wa li her aliye welat tirs û xofa dijimin tê şikandin her wisa bandûra (tesîra) vê tevgerê di-gîhîje wan deran ji. Gelê Meletê û yên di rewşa wî de ne, roj bi roj bi hişen xwe ve tê li xwe li kesaniya xwe, li welat û neteweya xwe êdi xwedî derdikevin û keç û xort besdarî vê têkoşîna azadiyê dibin.

Bi taybetî ji şikandina tirsâ dijimin ya li ser gel, bi şehîdbûna Ethem Doğan ve pir girîdayî ye. Em dizanin ku ji bo binaxkirina (defin kirina) Ethem gel bi gîrsî çûbûn goristanê û li şehîdîn xwe xwedî derketibûn. Li gorî gotina li ser vê yekê hêzên mêtîngehkar gelek ditîrsin û ji hev re wiha dibêjin "Hey wax Meletya ji dest çû".

Ez du caran ji bona şahiyan çûbûn Meletê. Her du şahî ji ji hêla Partiya Keda Gel ve hatibû amade kirin. Şahiya pêşî li ser navê şahiya biharê, ya duyemîn ji li ser navê Newrozê bû.

Şahiya pêşî gelek bê deng û bê ços bû. Di çavên temaşe-

de mirov digot ev gel geleki din e. Tirsa berê nemabû. Di şûna wê tirsê de biryardarî û bawerî hebû. Tu kesî ji polîs û sîxuran paxav nedikir. Şenâhiya xwe ya Newrozê bi gîrsî û coşdarî pîroz kirin. Lê, tiştîkî pîrî girîng di wê şahiye de çêbû, ku ew ji ev bû.

Gava ku mesaja girtiyen Partiya Karkeren Kurdistan yên girtîxana Meletê hate xwendin besdarvanê şahiye bi deqan li cepikan dixistin û van dirûşman diavêtin. "Bijî Serok Apo", "Lêxe gerîla lêxe welatê me avake", "Kurdistan dibe gora faşizmê". Gel van dirûşman li ba polîs û sîxuran diavet qet ji van paxav nedikir.

Ev hemû tişt didin nîşan ku êdi Welatê me ji gelek tiştan re avis e. Edî gel bi biryardarî û bawerî li doza xwe û li şehîd û şervanên xwe xwedî derdikeve wan bi tenê nahêle.

Ev hemû pêşveçûn û bûyer rojê xweş û şadî dihênin zi-man.

Li Farqînê ci dibe?

Van rojê ku hê germaya bûyerên Newrozê dom dike, dewlet ji nuh ve dest bi qirkirina welatparêzan kir. Wisa xwiya dike ku dewlet bîryar daye ji bo yek welatparêzek li herêmê, bi taybetî li bajarên welat nehêle.

Ev demek e li Farqînê welatparêz yek bi yek têne kuştin. Van kuştinan bi Şehmus Akıncı, Haci Biçer, Bayram Güleç, Ramazan Yavuzturk, Hamdusena İpekçi dest pêkirin, dawî Menaf Şimşek û tevi bavê xwe dîsa ji teref Hîzbûl-Kontra ve hatin gulebarankirin. Di vê bûyerê de Menaf Şimşek hate kuştin, bavê wî Izettin Şimşek ji bi bîrînê xedar birîndar bû.

Di eyñ rojê de welatparêzek din Ercan Karadağ li ber mala xwe hate kuştin. Xelkê Farqînê li ser vê bûyerê meşke bi giştî kir. Ji bo rakirina cenazar kombûn û ber bi mezelan ve meşyan. Li ber mezelan hêzên dewletê mu-

Çend kes ji van ku endamê Hîzbûllahê têna nasîn linc kirin, yek ji wan hate kuştin yên din ji birîndar bûn.

Êrîşen şoresgeran ji li hember Hîzbûl-Kontra dest pê kirin û 2 kes ji wan di van êrîşan de hatin kuştin. Ji

daxeleyê vê meşê kirin û bi panzeran agir reşandin ser xelkê. Li gor nûçeyen gihane me, hêzên ewlekarî derketina derve qedexe kirine û ji ber telefonê Farqînê hatine gitin me tu agahdariyek din ne-girt.

Li aliye din li Nisêbînê ji welat-parêzek bi navê Sebrî ji teref Kontr-Gerîlla ve hate kuştin.

Li Licê ji Timê

Taybetî agir reşandin ser xelkê û Hikmet Meneke di vê gulebaranê de hate kuştin 3 ji birîndar hene. Dewlet ji bo vê qirkirina tîman êrişâ PKK ê sebeb nîşanda, lê tu êrîşen PKK ê tûnebûn û di nav van herdu hêzan de tu şer çênebûbûn.

Li ser van bûyeran, HEP daxwiyanîyek belav kir û divê daxwiyanîya xwe de bûyerên li herêmê protesto kir.

KONEVANIYA NUH

Kemal Okutan

Berxwedan bilindtir dibe

D i dîroka her gelî de rojê nekaribin werin ji bîr kirin hene. Rojê wiha, di jiyan gelan de xwedîyên taybetiyen çarenîvisi ne. Gelên cihanê van rojê dîrokî, bi dexsinî û biryardarîke mezin diparêzin.

Newroz ji, ji bo gelê Kurd cejneke xwedîyê pêwistî û wateyekê wiha mezin e.

Newroz, tê wateyekê rojekê nuh, ku dîldariyê, domana reş û tarî li paş dihêle, mîzgîniya azadî û ronahîyan dide.

Newroz, navê serpêhatineke 2604 salan e.

Navê Newrozê yê kevnare, vê rojê giranbuhatir û watedartir bûye.

Piştî Dehakê zordar û bi gelek sed salan, serdarê ji wî zordartir peyda bûne. Lê Kawayê hemdemî ji derketine, ku li beramberê zîlm û zordariya wan têdîkosin û cengê dîkin. Kawayê hemdemî yên wiha ne, ku agire azadiyê yê vêketî, di demen çetîntirin de kirine pêtén cane xwe.

Newroza 1992 an li diji dagîrkeriyê û hercûre paşverûtiyê, bû serpîka berxwedanê ya bilindtir, bu destpêka saleke heri nuh.

Newroza ku li welat û li Tirkîyê li hemû deran bi şahiyeke mezin û serhildanan hate pîrozkrîn, ji gelê Kurd re hêviyên nuh vejand. Newroza 1992 an, bû mîsogeriya (gorantiya) azadî û şenâziya gelê Kurd. Niha çêtîr tê dîtin, ku gelê Kurd ramyayîn hovane û derî-mirovahî di avê de dibe û bîriye.

Hêzên serdest bi teviya hîma xwe berê xwe dane Newroza vê salê. Çekên girantîrin û li dora 100 hezar leşker berê xwe dan gelê me, lê dîsa ji nikarin li pêşberê şahiye gelê Kurd biserkevin.

Hêzên serdest karine tenê mirovên bê çek û neparastî qır-bikin.

Her babet ceribandinê kuştinan hatine pêkanîn. Ev hîna ji dîbin. Lê gelê me her tiştê tîne ber çavê xwe û wiha li ber xwe dide. Gelê Kurd bi Newroza vê salê azadiya xwe mîsogeriye.

Gîrsên gel ên ku li Cizîra Botan, Hezex, Şîrnex, Nisêbîn, Sêrt, Amed, Edene, Mîrsîn, Wan, Gever, Çolemêrg, Gercêws û gelek cihêن din xwe civandibûn, dîrûşmeyan dibangîn rastî êrîşan bûn, her cendî gelê me bê çek ji bû, bi çekan reşandin ser gelê me. Li diji teviya gelê Kurd dest bi cengeke dijwar kir. Di vi serî de prensib u hegên dadî nayên dîtinê. Pânzer, firokîn leşkerî, top û her cûrê çekên giran hatine bikaranîn. Lê dîsa ji bi taybetî şenîyê (gelê herêmek) Şîrnex û Cizîra Botan bili vân çekan tevan hîna ji li ber xwe dide û xwe radigire.

Kin were gotin, Newroza vê salê, ji gelê Kurd re bû cejneke ku xwe îspat kiriye.

Wateyekê din a Newroza vê salê heye. Yêni ku heya vê rojê PKK weke aliyeke cengê danezane nedikirin, niha dibêjin: "Ev şerek e, aliyeşer ji PKK û dewlet in".

Niha hatîye pejîrandin ku cengek heye. Hatîye pejîrandin, ku aliyeke cengê PKK ye. Ev pêşveçûn ji bingehêk e, ji bo ku Peymanâ Cengê ya Genf (Cenevre) êdi were bikaranîn. Divê edî dadiya cengê ya navneteweyî derbasî karvaniyê bibe û were bikaranîn.

Tîşte di van rojan de divê were kirin ev e, ku mirov bike ku dewlet bi aliye cengê yê din re rûnê ser maseyê; ji bo vî tîşte xebatek divê were kirin.

Heke neyê xwestin, ku bêhtir mirov bimirin, heke tê xwestin ku ji pirsa Kurdan re veristîneke aşıtyê û demokratîkî peyda bibe, ev daxwaz divê di demeke kin de bigihe encamekê.

Çareserkirina tenha, pêşî sekinandina cengê ye, paşê ji bi kontrola Yekîtiya Navnetewan rûniştina ser maseya lihevhatinê ye.

Demirel dibêje: "Ev şerek e, tevgereke gerîlla ye." Kesê van gotin dike, li Tirkîyê serokwezir e.

Ne xwe, heke şerek hebe divê jê re rîyeke aşıtyê ji were peydakirin. Divê gavên dilêr werin avêtin. Dewlet divê Ji bo vî tîşte gavina biavêje.

Belê, hêvî ew e, ku sala 1992 an bibe nîşaneke azadiyê, aşıtyê û birayetiya rastinî.

Rewseke ku birayetiya sexte nebe, birayek li birayê dinê ne-de divêtiye. Çareserkirineke pişta xwe dide birayetiya wekhevî divêtiye.

Newroza sala 1992 an bila bibe rîyeke vê pêşveçûnê.

Gelê Tirk ji edî divê ji cengê re bibêje "raweste." Divê gelek baş were zanîn, ku di vî şeri de ne tenê Kurd, xorten Tirk ji dirimir û wê gelekî din ji bimirin.

Ji aliyi din, divê gelek baş were zanîn, ku diravên ji tankan re, ji bombeyan re, ji berikan re, ji parêzkeren gundan re, ji kümîn taybetî re diciş, ji berika gelê Tirk derdikevin.

Ez li ber biranîna Rahşan Demirel, ku li ser riya Kawayê Hemdemî meşya ye û hemû şehîdîn şerî xwe dilêwinim û Newroza gelê me û gelên Rojhilata Navin pîroz dikim.

Fotografek an jî telefonek dikare Tirkîyê bihejîne

M. Xarpetî

Hikûmet û artêşa xwe dixwazin ew bûyer û jenosidênu ku li herêma (mintiqâ) me çedîkin, ji raya gelemeperiya (kamuoyu) dinyayê veşerîn. Ji ber vê yekê jî ew naxwazin rojnamevan û nûçegihan (muhabir)ê Ewrûpî herin herêmê. Ev tişt di bûyera Newrozê de baş zelal û diyar bû. Berî Newrozê nûçegihan û rojnamevanen Kurd, Tirk û yên Ewrûpî çûn herêma Cizîrê. Komutan û

nûçegihanekî Ewrûpî bi nûçe, fotograf an jî filimeke geleke kurt dikare barbarî û jenosidâ wan li tevayıya dinyayê belav bike. Herwiha pêş li derew û propagandayêwan bigire. Di vî warî de bûyerên Newroza Cizîrê bûyereke berbiçav (konkret) e. Nûçegihanen Ewrûpî direkt ji Newroza Cizîrê du menzereyan li televizyonen Ewrûpî belav kirin. Kuçawa Cizîrî bi awayekî astî bi jin, mîr, zarok û ziçan ve, bi kincen xwe yên rengîn li ba

kir di rojname û kovaran de dîtin û serpêhatiyen xwe nivîsandin. Program û nivîsen wan tesîreke mezin li ser raya gelemeperiya Ewrûpî û dewletên Ewrûpî kirin. Ewrûpiyan bi çavên serê xwe demokrasiya S. Demirel û E. İnönü dîtin. Carek din gelek kes, rîxistin û dewlet gehîstîn wê baweriye ku ji bo Kurdanî Tirkîyê demokrasî tune. Hikûmeta Elman, Awistirya, Luksenburg, Yewnan û Norveçê ji ber bûyerên Newrozê Tirkîyê protesto kirin. Elman-

ya û Norveçê li dij Tirkîyê ambargoyen leşkerî diyar kirin. Carek din diyar bû, ku rola çapemeniya Ewrûpî ji bo Kurdan gelek girîng (muhîm) e. Dema nûçegihan û rojnamevanen Ewrûpî li herêma Kurdan bin; artêşa Tirk nikare bi hêsanî jenosidân çêbike. Di rewsekê wiha de, ew zû desfîre dibin. Li Ewrûpa belavbûna fotografek an jî telefonek dikare pêş li jenosidân bigire. Dikare têkiliyên Tirkîyê û Ewrûpiyan qut bike. An jî rewşa siyâsî û aboriya

Tirkîyê ser û bin bike. Tirkîyê bihejîne.

Divê rîxistin û Kurdenî Ewrûpa têkiliyên xwe bêtir bi rojnamevan û nûçegihanen Ewrûpî re ges bikin. Ji bo çûna wan a welat alikariya wan bikin. Têkiliyên wan bi rîxistin û kesen li welat re çêbikin. Yen li welat jî, ji bo wan hemû imkanen xwe bi cih bînîn û ji bo mayîna wan a li welat seferber bibin. Netirsin û agahdariyên rast bidine rojnamevan û nûçegihanen Ewrûpî.

Edî, devleta Tirk nikare bi dizî gelê Kurd qirbike; ci dike di keliya xwe de li hemû derên dinyayê tê dîtin.

berpirsiyaren hêzên taybetî (Özel Tim) rojnamevan û nûçegihanen gulebaran kirin. Rojnamevanen rojnama Sabahî Izzet Kezer ji aliyê hêzên taybetî ve hat kuştin. Rojnamevan û nûçegihanen Ewrûpî jî hatin girtin. Işkence li wan hat kirin. Ew tirsandin. Çek dan serê wan. Kamereyen wan şikandin. Di dawî de ew kirin panzeran û ji Cizîrê derxistin der.

Dewleta Tirk gelo çîma hewqas ji rojnamevan û nûçegihanen Ewrûpî ditirse? Ji ber ku rojnamevan an jî

def û zîrnê govendê digirtin. Piştre panzer û tanqên ordiya Tirk gelê sivil gulebaran dikirin. Bi milyonan Swêdî, Elmanî, Awistirî, Fransî, Norveçî, Swîsî... li televizyonen xwe temâse dikir. "Axxx, offf û way" digotin. Lenet li êrşîn leşker û tîman dianîn. Ev fotograf di televizyonen Ewrûpiyan de çend car hatin nîşandan. Hema hema li her welatê Ewrûpê, li ser bûyerên Newroz, nîvîs hatin nîvîsandin. Du-sê roj paşê rojnamevan û nûçegihanen vegeyîan Ewrûpê. Vê carê wan dest pê

Tîman pîran di se kerd?

J. Esper

Zeki yeno zanayîs hêzan Dewleta kolonyalîst, rojê roşanî Newrozê û tira pey Şirnax, Cizîr, Niseybîn û Wan di se ra vêşîr Kurdê sivil bîlla sebeb kişî. Kê kam heti ra bewnî, girwewo ki Dewleti kerdo yew jenosid o. No qirkerdişê (qirkerdenê) milleta Kurd o. Helbet Kurdi ve a na wehşeti bêveng nîmendî. Kurdan 28'ê Adari kerd rojo hezndê millî. Ay semed ra zafiney şaristan û qezandê Kurdan di dikanê nîabî. Şar nîşî kar û girwedê xwi ser.

Qeza Pîran di zî, 28'ê Adar di dikanê padayey bî. Pîranîjan par ra hetanî nika (înkey) hîrê rayî dikanê xwi padayî. Raya verên, çaxo ki kontrgefîllayan bi bêbextey welatsînayox û roşanbîrên Kurd Weđat Aydin kişî, Pîranîjan di kanê xwi nîakerdbî. Raya diyin, qirkerdişê Licê û Pasurê (Kulpê) bibi sebebî padayîşî dikinan. Na ray zeki ma va,

pîranîjan jenosidê Newrozî bi padayîşî dikanan protesto kerd.

Heme hîrê rayan zî pîranîjan hemînî dikanê xwi tê reyra padayî. Bi yewna vatis pîranîji ver a zulmdê Dewleti pêrû yew î.

Helbet na yewey pîranîjan weş bê Dewleti nîşano. Dewleti, yew heti ra wazena pîranîjan bitersna, heti bînî ra zî wazena yînî ver pê da. Yew pîranij mi rî behsî nî plananê Dewleti keno û vano:

-Par wexto ki ma dikanê padayî, Tîmanê Xususîyan (Özel Tim) çend derebey dikanan şikîtî. Naşt-daşt geff wardini û vatinî: "Şima veynenê ma ku (do) se ki şima" Labelê ma tira pey diyna rayî dikanî padayî. İllehîm na raya peyen zaf zor bê Tîman şibi.

1'ê Nîsan di, eşâ ra pay he me çehêr kinarandê Pîran ra vengê tifingan ame. Ma nîzanayîn ci qewmiyawo. Heme çehêr kiştan ra vengê tifinganê otomatîkan ameyînî.

Kê vatinî qey guley varenî. Di seetî ra pey vengê tifingan biriya. A şew ma pey hesiyay ki yew cenî birîndar biya. Namey ina cenî Hewê Kaya yo. Key yay nîzdî qereqofî yo.

Nimajê ma şî çarşu herçî cam dikaran ra nîmendo. Camê dikanandê Beledî pêrû ardibî war. Labelê ne qereqofî û ne zî sewbîna bînanê Hukmatî zîrâr dîbi. Mesela fe'm bîbî. Tîman wasto şarî bitersnî. İnay ser o zî 5000 vêşîr guley ban û dikanandê şarî ra nayî.

Heta bînî ra Tîmî Pîran mîyan di xwi rî embazan geyrenî. Ci heyf ki çend pîranîje teresî peran- meran reyra kerdî embazê xwi. Dewan di zî wazînî pawitoxanê dewan (koy korucuları) vêşî bikî.

Qisekerdişê nî pîranî ja fe'm beno ki Dewlet hezey gelek cayandê bînan Pîran di zî, çimey fesadey û zordarey a. Labelê ewro (eyro) ra pey, çendeyî şîna şarî bitersna beylu niya. Pîranijo ki ez tede qisey keno na mesela ser o zî fîkrî xwi vano:

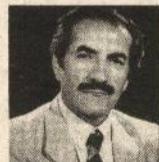
Eki kê vajî kê bincaran nîtersenî rast nîyo. Vêşî-kemî kê tersenî. Labelê terço anaşarêno (winasînî) ki kê vengê xwi nîkî, nîmendo. Beno ki ti zî pey hesiyayî, çend rojî ra ver Çermûg di beyntardê gerflayan û eskeran di lej vejiya. Hewawo ki me eşnawito no lej di, 3 gerîlay û 4 eskerî kîşiyay.

Nî gerflayan ra di hebî de-wandê Licê ra bî. 4'ê Nîsan di ma Pîran ra 70-80 tenî şî Xiraba. Gerîla Îlyas (Remzî) Xiraba di wedartinî. Heme çayan ra şar amebi. Ma 5000 tenî ra vêşî bî.

Ez vana qey ictab biko ma ku hewna dikanan xwi padî. Hezey heme cayan Pîran zî bedeliyawo (vurîyawo). Ti zanî, Pîran Pîrazno veren nîyo!..

GOTİN

Yaşar Kaya

Pen Qulûba Kurdan

Rojnameya me Welat, ev 2 meh e derdikeve. Gelê me zehf jê hezkir. Xwendevanen me, ji me re telefon vedikin, name dinîvisin, hinek me pîroz dîkin, hinek derd û kulê welat dibêjin. Di vê dîlxweşî û şâhiyê de, me xwe şaşkir, me gelek tişt ji bîr kir.

Heq e em jî mezinên xwe yên pêşîn bînîne bîra xwe. Ji wan gorbehîst û nemiran re spas bikin. Ji yên ku rojnameya "Kurdistan" ê derxistine bigirin heyanî niha, Jîn, Hêvî, Rojî Kurd, Hetava Kurd, Şark Postası, İleri Yurd, Dicle Fîrat, Deng (1963), Medya Güneşî, Deng (1990), Newroz, Newroz Ateşî, Rewşen û heta Welat, ew giş

hebûna gelê me né. Doza gişa doza gelê me ye, ji me re xizmeteke bê buha kirine. Rê û rêça me vekirine. Yen ku çûne ber rehma xwedê, rehmet li wan be, yên ku dijîn em ji wan re gelek spas dîkin, emrê wan dirêj be, jîna wan xweş be.

Rojname û kovarên Kurdan giş birên hev in, gerek ji hev re bibine destebirak û réheval. Dilê min dixwaze em çîqas nîvîkarên Kurd hene, em bîne cem hev, civata xwe bikine yek, "Pen qulûba Kurdan" çêkin û bibine piğarê Pen qulûbê, li dinê, em ji cihê xwe bigrin, biyanî û dereke me nas bikin. Ew jî zehf xizmeteke girîng e.

Ez gazî mamoste û hevalên ku pişti 12 ilonê çûne Ewrûpayê dîkim, bila ew jî bîzivirin, bîne' welat da ku rojnamevan û nîvîkarên me zehf bin.

Ji sed salî zêdetir e, li ser zimanê me qedexe heye. Lî belê ci çax tîrêjeke rona-hiyê hatîye ber çavên Kurdan, wê çaxê rûniştine kovar û rojnamen xwe derxistine. Tu kîmasî tê de nehiştine. Li zindanan, li sirgunê, li xerîbiyê doma wan dirêj kirine.

Em giş ronahî û zanebûna xwe ji wan re deyndar in. Ew yan li Şamê, li Helebê, li Misirê bûn yan jî li Ewrûpa bûn. Lî yek heye qet ji dilê tu kesî dernakeve û kes nikare ji bîr bike, ew jî Agirî ye. Bi Agirî ve agir dîbarî dîsa jî Agirî derdiket û şoreşgerê mezin, nemir General İhsan Nurî û pêşmergê agiriyê dixwend. Koka wê di nav cerg û hinavê welat de bû.

Seydayê mezin Osman Sebrî di helbes-teke xwe de ji bo nezaniyê dibêje:

Welle tu jan î
tu jana giran î
Navê te nezan î
Bê şik tu neyar î
Bê hogir û yar î
yarê te neyar in
Bo min wekî mahr in
Tu ketî nav serê mîletê min
te peritand ji wan cerg û hinav..

Bindestî û koledariya sedsalan em xisti-ne vî halê hanê, gelê me gelekî "ketiye" ketî.

Gelê Tirk jî ne azad e

Musa Muhtar

Tiştên gelempirî yên ku em carna dibêjin mirov dikare wan berevajî bike û rastiyê ji navê derxe, kêmîrîn bi ví şeweyî mirov dikare aliye kî rastiyê derxe holê. Nimûneyek: "Gava ku em rengê sor a li ser ala Kurdan dibînin, ev xwîna Kurdan nîşan dide, ku ji bo welatê xwe rijandine." Ev rastiyekê diyar dike.

Kurd ji bo welatê xwe xwîna xwe rijandine. Nexwe welatê Kurdan heye. Gava ku em dibêjin "Kurd diperçiqin" rastiyekê diyar diken. Ereb, Fars û Tirk Kurdan diperçiqînin. Dema ku em dibêjin "pirsgirêka Kurd heye" di hemdemê de em dibêjin ku ev pirsgirêk a Ereb, Tirk û Farisa ne jî.

Mebesta me li vir ne tenê ku em civaka Tirk rexne bîkin, lê em divênu ku kêmahiyê wê derxin holê. Nirxên kevneperekrest û nijadperrest yên ku gelê Tirk lê xwedî derdi Kevin ew ne yên wî bixwe nin. Serwer û dewlemendê Tirk van nirxan bi wan dane pejirandin. Elbet gelê Tirk wê vê olkê (zincir) bîqetîne û bi gelê Kurd re wê

bextewariyê hembêz bike.

Em dikarin kêmahî û nexweşiyê gelê Tirk wiha rîzbikin:

1- Civaka Tirk rojeva xwe bîbi xwe kifş nake. Anku aktif nîne, pasif e.

2- Civaka Tirk dîliyê (esfî) nirxên dînfî û nijadperrestiye.

3- Mafê wê yê melhezeki-rin û ramânî ji destê wî hatiye

stendin.

4- Dijminê xwe nas nake. Dewleta wê, neyarê wê kifş dike.

5- Ji dinyayê re girtiye. Ni-kare objektif li pirsgirêkan binêre.

6- Serdesten civaka Tirk Kurdish diperçiqînin û diku-jin. Lî civaka Tirk wisa ba-wer dike ku dewleta wê tişte-

ke baş dike.

7- Ji xwe re komînîst dibêje lê li hemberî talankirina nirxen gelan dengê xwe dermaxe.

8- Ji xwe re demokrat dibêje lê di rastiya xwe de ni-jadperest e.

9- Wisa bawer dike ku di dinyayê de tu dostekê wî nî-ne.

10- Dibêje ku "erdê ku ji bo wî xwîn tê rijandin welat e". Kurd ji bo welatê xwe xwîna xwe rijandine, lê ji wan re dibêje terorist.

11- Li hemberî zordesiya İsrail derdi keve û mafê Filîstîniyan diparêze. Lî li hemberî gelê Kurd li ba dewletê cih digire.

12- Dema İsrail Filîstîniyan dikuje, lenet li İsrail dîbarîne. Gava dewleta Tirk Kurdan dikuje vê wek qencyekê dibîne.

13- Dema kîfa wî ji miroveke biyanî re tê, anji jê hez dike, jê re dibêje "ax xwezî tu bibuwayî Tirk".

14- Bi çaveke kor li dîroka xwe dinêre.

15- Gelên ku ji bo rizgarî û azadiya xwe li hemberî dewleta Osmaniyan rawestiye û xwestiye ku bibe gelekî ser-bixwe, civaka Tirk bi çaveke xayıntî li wan gelan dinêre.

Edî dem hatiye, divê ku ci-vaka Tirk bikaribe rast bifiki-re û rastîniyê bibîne. Divê ku ji bo nirx û mafê gelên din bi siyanet be. Divê ku heyîn û mafê gelan bipejirîne. Ci-vaka Tirk eger dixwaze ku azad bijî, divê ku azadiya gelên din jî bixwaze.

Qetlîam ji bê çaretiyê tê

Heval Ehmed

Dewleta dagîker, hezar sal in weke gelek qetlîamên xwe yên berê yên hov, yeka din jî pêkanî û didomîne.

Him jî di demeke ku hemû netewê cîhanê bê tirs û lers û bê zordarî mafê xwe yên çarenûsi bi kartîn û ber bi demokrasiyeke pêştir û firehitir ve rî digirtin de serî lêxist.

Dewleta Tirk vê demê qet najî û dixwazê li derveyê hemdemîyê bimîne. Hemû cîhan dev ji nijadperestiyê ber-dide û li gelek herêman yekîtiyê didamezirîne. Lî dewleta Tirk bi çardestan bi nijadperestiyê girtiye û hê jî dixwazê pêşvetir bibe. Demokrasî û mafê neteweyî qebûl nake. Ji ber ku realita dewleta Tirk realîtekê sexte ye û ne ji dil e, ji bê çaretiyê tê.

Yek rî li pêsiya Kurdan hêştine. An bi xweşî bibin Tirk an jî qirika xwe li bin kîrê dirêj bikin. Hê jî dixwazîn ku Kurd bibin beşike dewlemendiya çanda Tirkan. Esas siyaseta dewleta Tirk jî ev e. Kîjan hikûmet bê, ev nayê guhertin. Ji ber ku hef-

sarê hemû hikûmetan di destê artêşê de ye. Ji vê sedemê hikûmeta koalisiyonê li ser navê demokrasiyê hat û bom-ba li serê gelê me dîbarîne. Ji ber ku çareseriya dewletê bombebaran bûn. Wan jî, bixwazîn ne xwazîn qebul kirin.

Sedemekê liberaliya Demi-rel û Sosyal-Demokratbûna Înönü jî, wek realita wan a Kurdish sexte bû. Li dijê vê siyasetê dernekîtin û li ber xwe nedan. Ji ber ku ew siya-setvanen tirsonen in. Di sê rojan de teslimî artêşê bûn. Ew jî dibêjin çareserkirina pîrsê di pelçiqandina PKK û gel re derbas dibe. Ev hîn bêçaretiyêke mestir e. Gel bû 8 sal di nava ser de ye û xwe-diyê tecrûba 8 salan e. Bi bir-yar e û bê tirs û jî re û êdi bi kevneperekîtiye jî nayê idare-kirin. Sedemê qetlîamê yek jî ev e.

Bê guman şerî rizgariya neteweyî li hemû cîhanê bi xwîn û kuştin derbas dibe. Sedemeke kolonyalîst, koloniyan bi hêsanî terk nakin, ev şer ji wî derdi keve. Ku koloniyeke hezar salî be, ji bin de

naxwazîn derkevin û şer hê dijwartî dibe. Kolonyalîst, di şerî de jî, bê tore ne û bê zagon û ni-zam in. Hirç û hov in. Ji vê sedemê berdêla azadiyê gi-rantir dibe. Rûmeta welatbûn û pî-rozbûna dewletbûnê jî, ji vir tê. Heta welatek dibe azad û serbixwe, ji milyonan keç û xorten wî welati re Heta welatek dibe azad û serbixwe, ji milyonan keç û xorten wî welati re dibe goristan.

na pêsiyan a ku dibêjin, ew axa ku mirov xwe ji bona wî dike gorî navê wî welat e, ew jî ji vir tê.

Di sala 1954'an de, hejmara Cezayirê ji 7 milyonan pîrtir bûn. Sînorê me û Tirkan bihevre ye. Îmkanê ku şehîden me jî ji hemû welatan pîrtir be kes nakeve bê hêvîtiyê, ji ber ku bê hêvîtiyê mirineke herî bê rûmet e. Ge-rek e hemû ciost û dijmin jî bizanibin ku gelê Kurd careke din venagere statuya berê. Pêşengên wê heta qiyametê gel bernadin û narevin.

Berî hemû tiştî bixwe ba-wer in. Dema dest bi serîhil-danê kirine, destûr ji George Bush û Major negirtine. Bush û Mitterand bêjin rawestînîn jî serîhildan ranawestin, çêbe têk çûn jî, wê kesek runî neke û negrî, nebêjê Hecî Bush em xapandin û bê bextî kir. Yek sloganê vê tekoşînê heye, an Kurdistan an jî neman e. Dî-warê tîrse hatiye hilweşandin û yekîtiya gel pê hatiye.

Li ser dagera Almanan ya Yunanîstanê di dema şerî ci-hanê yê duyemin de, Rewşen-

bîrê Yunanê, Thems Kornaros li ser tîrse wîlo dibêje:

Ger gelê Yunan mirinê bin erdê xwe rezîl û riswa bike li wê ci çek di destê dijmin de bimîne.

Belê, mirov niha dinêre, gelê Kurdistanê jî ji 5'an heta 80'î, dîwarê tîrse xîrab kirine û mirin jî hezar carî riswa ki-rine, di desten kolonyalîstan de zêde çek nemaye. Hemû êrîş û zordariyê wî ji bo gelê me wê bibe serkeftin û ji bo wî wê bibe têkçûnê mezin. Qetlîam ne çare ye, bêçareti-

'Xasî zey yew zerencê koyanê Kurdistanê pabestey welatê xo bi'

Musa Anter

Errik!.. Ma tiya (ewta) di dîn, îman, axret û şerfet ra gelek behs kerd. Ez wazena no xusus di yew xatira xona zaf weş vajo. Zeki yeno zanayış Doktor Evdila Cewdet û Ziye Gokalp Kurd û herdi (wirdî) zî (kî) wextê xono bi şeref di kurdperwer û. Herdi gedey (domanê, qicê) yew mintiqâ yî. 'Esl û feslê herdinê (wirdinê) Kurd û ziwanê yînî (jînî) zî Kirdkî yo. Yînî ra yew Çermûg û ay bîn zî Erepkîr ra wo. Nuştoxê Mewlidê Kirdkî (Dimilkî) Melay Xasî, medresan di wendo û embazê (hevalê) yînî yo. Rojê heme hîrê yenî tê het. Evdila Cewdet û Ziye Gokalp Melay Xasî persenî Vanî:

-Ti yew mîrdimo (morde-mo) wende yî, na mesela heşîr ci ya? Do heşîr werdo, yew melaiketi koço ki (ke)

bindê asmên dir o do puf ka, gan dekuwo ebi trîyonan reyra ruhî û do herkes şero leşa xo veyno û pêro tê reyra şeri huzurê Homay û sekreterandê cê û hesavê xo bidî. Na mesela bincaran hêş nêkuwena. Ti senê hewa (çitûr) bawer kenî?

Mela Xasî Ziye Gokalp ra vatinî "Munnecîm" û Evdila Cewdet ra zî vatinî "Tabîb". Cewabê yînî bi Kurdkî no fin (inhewa) dano:

Tabîb û Munnecîm mi ra vanî: Hesîr çini yo.

De tiya ra duri bikuwê, vêşî qisey mekê!

Eki zey şima vejo, xora ma zey cê.

La zey mi vejo şima wenî gi.

Qisa (qali) ameya bi de, ez wazena yewna meselâ Melay Xasî vajo. Mi bixo Melay Xasî nêdî. Labelê rehmetî Şêx Şefiq Arvasî mi rî zaf

behsê jey kardo. Meselan ra yew zî na ya. Melay Xasî û Seyîd Evdulgadir dostê yew-bînan (jûbîn) û. Serekê Meclisa 'Eyan û Cemiyeta Berzeya Kurdistanê Seyîd Evdulgadir, zaf dostê Sultan Evdulhemîdî beno. Oxmo ki Melay Xasî di yew fitîqa gird (xişn) esta. Ay çax 'emeletê anasareñî (winasînî) tena xestexaney Cerahpaşay di kerdinî. Serra zî ayê ki tiya di' emelet bînî, ganî padîşay ra destur bigirewtinî. Mela Xasî 'emeletê xo ser o yew mektub Seyîd Evdulgadir rî erşaweno. Seyîd Evdulgadir zî semedê 'emeletî destur gêno. Mela Xasî benî, masedê emeletî ser o derg kenî. Mela xejlê doktoran veyneno persena, vano: "Şima se kenî?" Doktorî vanî: "Ma to xereqnâni." Melay Xasî xereqnayış xo qebul nêkeno û vano: "Gelê doktoran, beno ki ez şima dest di

bêhêş bimro. Ay çax ez nîşno tewbe û estaxfirillay xo biyaro û ez bêîman şano. Şima mi mexereqnâ û 'emeletê xo bikê. Eki mi va 'ih' zî şima se vanî vajê. Doktorî mecbur manenî yê nêxereqnâni û birîna jey seqnenî. Ci lazim o kenî û tira pey, pey derzîna leheyfan birîna cê derzenî. Melay xasî, çimanê xo zî nêkuweno. Seyîd Evdulgadir rehmetî (Herbdê Şêx Seîd di ame xeneqnayış) zî berzîndê jey di ronişte beno û şano na mesela Sultan Evdulhemîd ra vano. İnay ser o Sultan Evdulhemîd wazeno Melay Xasî veyno. Melay Xasî beno weş, Seyîd Evdulgadir jey gêno beno Qesra Estarî (Yıldız Sarayı). Ay wext Qesra Estarî di, di hebî şefî protokolî estî. Sultan Evdulhemîd zaf bawerey yînî keno. Yînî ra yew lajê Badîrxan Paşayê Kurd Osman Paşawo de-

lal û mobetwêş o. Ay bîn zî Xurşît Paşaw o Laz o. Xurşît Paşa ewniyêno (niyadano) Osman Paşa gelek qedr û qiy-met dano Melay Xasî, ebi yew yariya Lazana nêwes Melay Xasî ra vano: "Mela, to dî herî ra vato ti Kurd û, yew hewte cew nêwero." Mela bi yew hewawo ciddî ce-wabê cê dano, vano: "Lacêm heqê herî bi ki cew nêwero. Nege Kerdi cê. Qey Lazeyda cê ginaya yew hewte cew nêwero." Fina ki Şêx Şefiq Efendi vatinî, nê yarî (hene-kî), zî şîbî goşdê Sultan Evdulhemîdî.

Evdilhemîdî, gelek xelatî daybî Melay Xasî. Ebi no fin nawitibi çendeyî Melay Xasî ra hes keno. Ez wazena yewna xatiray Melay Xasîya kilm (kirr) tiya binusa. Heze ki yeno zanayış Melay Xasî Kurdo Zaza bi. Semedo ki tereqey jey zaf weş bî, gelek alîmî ta kewtinî. Rojê şêxê Kurman-can ti ra vanî: "Nê Zazay ci yî? Ehmedê Xanî, Melayê Ci-zîzî, Feqiye Tyeran wa ewra manî, bipejmiri, şima mîyan di hezey Melay Betê yew çinî yo ki yew mewlid binuso." Mela Xasî na yarî xorê me'nê keno û vano: "Ez hetanî yew mewlid Kirdkî nênsa, ez do keye re nêveco teber" Û yew hewti mîyan di Mewlid Kirdkî yo ma dest dir o nuse-no. No semed ra ez Melayê mayê erjiyayey hewti mîyan di Mewlid Kirdkî yo ma dest dir o nuseno. No semed ra ez Melayê mayê erjiyayey xo vînî ano.

Nika şima ki vajî, ci têkîlye to û ey Melay Xasî tê reyra estî. Ti bixo vanî Melay Xasî bisilmane bi û hewna ti vanî dînê Zerdeştey dînandê Ereb û Yahudîyan ra pîlîr o. Rast a. Labelê beyntardê mi û Melay Xasî di yewna çiyo muterek esto. Ewro Tirkîye di heyânî Kemalistî zî wahrey nufî di Gumulcîne nêkenî û nêvanî 'esldê ma ra wo. Ha, ey mi zî 'eynî ay he-wa. İnay ra teber Melay Xasî yew welatiyê mino idealist, bi şeref û imanxurt o. Xasî zey yew zerencê koyanê Kur-distanê, pabestey welatê xo bi. Heze ki yê vatbi eki heşîr çinî bo, xora halê ma zey cê yo, eki bibo zirarê cê çinî yo. Wa cay cê ey min ra weşer û rehetêr bo!

Mela Ehmedê Xasî

(1863- ?) : 1863 di Hezan di marda xo ra biyo. Hezan: Ewro yew nahiye Lici wo (Savat) ki tede zarava Dimilkî qalî beno. Kalikê Ehmedê Xasî dormarê Bingolî ra amey bî Hezan. Namey yê bixo Ehmed o. Semedo ki namey bab (eşîr) a yê Xas biyo, tira vajîyê Ehmedê Xasî. Pîy yê Mela Hesen o.

Ehmedê Xasî, medresan di wend, Erebkî, Fariskî û Tirkî zî zanaynî. İcazey xo muftiyê Diyarbekir Hacı İbrahîm Efendi ra girewt. Xasî, peyniya Mewlidî di yew ca di qalê Hacı İbrahîm'î ke-no:

"Ledîl-Haci İbrahîme Ustazîlî- alf" (Westawo berz Haci İbrahîm'î heti.)

Derheqê nî Haci İbrahîm Efendi di ma çido zaf nêzanîme. Labrê salname-î Wilayet (Diyarbakir, 1901-1902) di, qismê (Vilayeti-miz Ahalisinden olan As-hab-i Meratib riperr: 160) di namey yew Haci İbrahîm Efendi vêreno. Tiya ra fahm beno ki Haci İbrahîm Efendi Diyarbekir di marda xo ra biyo û ay wextan muderrisê Medresa Mesudiye (Mesudiye medresesi muderrisi) bi-yo. Beno ki Haci İbrahîm o ki Melayê Xasî tira İcazey xo girewto no Haci İbrahîm Efendi bo.

● Hewna vatişan gore Melay Xasî mesela Kurdey ser o Zi-ya Gokalp'î di zaf munaqeşa kardo. Heze ki peyniya Mewlidî di haseno Fethullah Hasbiyê 'Umerî, qandê Mewlidê Xasî rî yew teqrîza edebî nuşta. Na teqrîza Erebkî di haseno Fethullah Hesbî wesfê Mewlidê Xasî dano. Ci heyzî ki ma derheqdê Fethullah Hesbî Sertiyyî di çiyeckî nêzanîme.

Namey Muftiyê Diyarbekir Elhac İbrahim Efendi 5 Gulan 1920 di rojname (ga-zete) y Hakimiyet-i Millîye di zî vêreno. Nî rojnamî di yew fetwa muftianê Anatolu û Kurdistanî esta. Binê fetwa di yew fetwa muftianê tesdiq kerdoxan miyan di namey Muftî Diyarbekir Elhac İbrahim'î zî esto. Na fetwa destur dana ki bisil-maney Dewleta Osmanî, ver a emperialstan lej bikerê (B'ewni: Yalçın Küçük, Ay-din Üzerine Tezler-1, Tekin Yayinevi, İstanbul, 1984 r:102) Hewna beno ki no Haci İbrahîm Efendi bo.

Na fetwa ki ma cor ra behsê yay kerd, binê yay di namey Muftiyê Sîwregi 'Usman'zî nuştewo. Beno ki no zî 'Usman Efendiyo Ba-bî bo ki 1903 di yew Mewlidî dimilkî nuştbî.

Heto bîn ra Zinar Silopî nuseno ki Muftî Diyarbekir Haci İbrahim Efendi û mîrdimê xo Pirinçizadey destâ de'wa Kurdey nêbî,

duşmenê na de'wa bî (b'ewni: Zinar Silopî, Doza Kurdistan, Stewr Basimevi, 1969, r: 47)

Ehmedê Xasî gelek zeman Hezan di mend. Ay wextan Şêx Hezanî Şêx Selîm zî Hezan di bi (Soyadiyê key Şêx Selîm Aydin o). Wexte Herbê Şêx Seîd'î (1925) di, Şêx Selîmî destâ Hukmatê Tirkan girewta û vanê ki Mustafa Kemal (Atatürk)'î yew se'eto zerrîn yê rî hedîye kardo. Banê Ehmedê Xasî û Şêx Selîmî zî pê ra nîzdî bî. Labrê semedo ki Ehmedê Xasî milliyetperwer bi, mabênen yê û Şêx Selîmî weş nêbi. Xora ewro mirîdê Şêx Selîmî hima zî Melay Xasî ra hes nêkenî. Vatis bî Hezanîan gore Ehmedê Xasî gelek şîr (helbest) û Dimilkî nuştbî. Nî şîrân ra yewi di Xasî şîrân fineno Şêxî û xalê dewijanê belengazan keno ki Şêxî rî çiy-mî ar-dînê. Vatisan gore Ehmedê Xasî şîrê Kurmançî û 'Ereb-kî zî nuşte. Nî şîrandê yê ra

tayînî melay û suxtay Kurdistanî fek ra zanê. Mesela vatiş Bahri Koçkaya gore Ehmedê Xasî, yew şîra xona 'Erebkî di qalê Kemal (Mustefa Kemal) Hi keno vano:

Qîdwetü'l-Etrakî turren el-musemma bî'l-Kemal

Kane me'nahû zewalen, fi'z-zewalîn fi'z-zewal.

Hina verî, Sultan Ebdul-hemîd'î semedê xebata Kurdey ra Xasî surgunê Rodos'î kardo (Rodos Akdeniz dir a). Xasî şes aşmî (mengî) Rodos di mendo.

Hewna vatişan gore Melay Xasî mesela Kurdey ser o Ziya Gokalp'î di zaf munaqeşa kardo. Heze ki peyniya Mewlidî di haseno Fethullah Hasbiyê 'Umerî, qandê Mewlidê Xasî rî yew teqrîza edebî nuşta. Na teqrîza Erebkî di haseno Fethullah Hesbî wesfê Mewlidê Xasî dano. Ci heyzî ki ma derheqdê Fethullah Hesbî Sertiyyî di çiyeckî nêzanîme.

Heze ki Xasî bixo vano nî Mewlidê Kirdî 1898 (bi tarixê 'erebî 1316) di nuseno ow Mewlid 1899 di Diyarbekir di metbe'a ro guneno (çap beno)

Ewro çend tornê Ehmedê Xasî estê. Nîyan ra 'Elî û 'Evdila Hezan di roşenê.

Tirî ra tadayox: J.Espar

Rabin dereng e

Yurda Kaya

Îro dîsa dewleta Tirk bi top û tanq, bi leşker û polîs bi hemû hêzên xwe girtine ser welatê me... Jin û zarok, kal û pîran giş dikujin. Çendî sal in em xelkê Kurd vê zilmê dikşînin!

Dewleta Tirk her carê bi virrekî din derdikeve ber me û ber Koma Milletan. Zimanê me birrîne, ev çend sal in em bê ziman in. Newroza me li me kirin zîndan, erd û ezman bi xwîna şehîdên me şuştin... Bes e ev zilm.

Heta niha digotin Kurd û Tirk bira ne, lê ji îro şunda em vê biratiyê naxwazin; em ji wan re dibêjin xwişk û bira, lê ew xwe ser ezmanan di-girin. Em jî ji hestî û goşt çêbûne, ew jî.

Em serfirazî û wekhevî dixwazin, em dixwazin bi zimanê xwe xeberdin, bixwînin û binivîsin. Kî çi bêje bila bêje em Kurd in, bila serê me bilind be, ala rengîn li ser serê me biweşe. Em jî mîna milletên din azadiyê dixwazin. Azadî eşqeke mezîn e di jîna însen de.

Me gelek şehîd dan ji bo azadiyê, û emê dîsa bîdin; bedelê azadiyê pirr buha ye. Biжî azadî!

Adar hatina biharê mizgîn dide; erd û ezman hêşîn dibe, xwîna însen xwe nuh dike... Em gelê Kurd di Adarê de şehîdan didin, li ser çiyan û baniyan, li deşt û zozanan gul û sosin rengê xwe ji rengê xwîna wan hildidin.

Li nexweşxanan nexweş û birîndarêne me hilnaynin, birînen birîndarêne me derman nakin û napêçin, lê êdî em çi disekinin!

Gelî jînêne Kurd. Wext hatiye, rabin êdî dereng e, birîne birîndarêne xwe em bipêçin! Rabin dereng e, li welatê xwe em xwedî derkevin.

Ez guh didim nûçeyên tele-vizyon û radyoya dewleta Tirk, dibêjin, li Nisêbînê, li-hevxitin derketiye, nêzîkî bîst-sih mirov mirine, polîsek jî şehîd bûye, cenazê wî şandin welatê wî Düzce, lê dê çi bikin ji şehîdên me? Çi bêjin, çi binivîsin, çi bifikirin ji bo wan hindik e.

Ewênu ku xwe ji bo azadî û xelasbûna welat didin ber top û tivingan, bombe û mîtralyozan û şehîd bûne li ber çavêne me pir hêja ne. Em jî sond bixwin bi sondeke mezîn, ji bo me jî ji îro şunde yan xelasbûn an mirin! Serê xwe ji ber xwe radikim û li ezmana

mêze dikim, ezmanê bilind û fireh, dûre ezmanê welatê xwe difikirim... Li ser welatê min agir dibare, xezeb, zilm û afat dibare.

Dîsa me dikujin û ferманa me radikin. Serokwezîrê dewleta Tirk Süleyman Demirel û wezirê karê hundîf İsmet Sezgin, ji Koma milletan û ajans û rojnameyan re dibêjin, tiştek nebûye.

Dibêjin: "Em ji bo Newrozê pîrr xebîtin, me got bila Kurd Newroza xwe pîroz bi-

bin; Kurd namirin, Kurd jîn di-bin!

Dema ez şehîdê gelê kurd tînim bîra xwe kelegirî dibim, dûre ez ji xwe re dibêjim ge-reke ez negrîm, û ez difiki-rim... dîsa şehîdên me têr bîra min, xwîna wan hê sar nebûye... Pêrar, di Newrozê de xwîşka me ya gernas û we-latparê Zekiye Alkan ji bo têkoşîna welat xwe bi agirê Newrozê şewitand, îro jî keçe-ke Kurd Rahşan Demirel li Iz-

mir Kadifekale ji bo azadiyê xwe fe-dakir, benzîn li xwe kir û xwe şe-witand. Rahşan hêja hijdeh salî bû, di bihara emrê xwe de sipîndarek bû, û digot "Ji bo Newrozê û aza-diye ez xwe diş-

Li nexweşxanan nexweş û birîndarêne me hil-naynin, birînen birîndarêne me derman nakin û napêçin, lê êdî em çi disekinin! Gelî jînêne Kurd. Wext hatiye, rabin êdî dereng e, birîne birîndarêne xwe em bipêçin! Rabin dereng e, li welatê xwe em xwedî derkevin!

kin, me gelek salon, û wişînim".

Em gelê Kurd silav dikin li van gernasen xwe û em hur-mata xwe pêşkeşê wan dikin.

Em şehîdên xwe bi ala ren-gîn dipêçin, em birîna wan a kur bi kesk û sor û zer dipêçin da ku neêsin. Şehîdên me stêrk in li ezmanê me diberi-qin... ew hîvîn ronahî ne li ez-manê me, ew gul û sosin in li ser çiyayêne welatê me... ew gernas û we-latparêz in ji bo azadiya welat...

Jina Kurd li welatê xwe xwedî derdikeve

Wek her şaxê ilman, ilmê siyasî ji, bi cihanîna gelek şerstan ve girêdayî ye. Tespitkîrin û meşandina siyaseta rast bi şirovekirina dîrokê û nîxandina rewşan ve mimkun e. Tespitîn rast, bûr û baweriyan bi prensibîn rast dixemilîne. Xwedî prensibî, pêşveçûn û serkeftinê û her wiha çêbûn û rewşen nuh amade û ava dike. Ji xwe zanist (ilm) rîzkirina fakt (heqîqet) û tespîta, gihîstina pîvan û prensîban û herdem nîxandina van pêwîst dibîne.

Ji bo vê yekê, baş nasandina civatekê yan ji sistemekê, ji bo guhertina vê civatê yan ji sistemê xalekî herî girîng e. Bê guman, ilm bi tenê di laboratuaran de çê û peyda na-be. Çawa ku di destpêka dîroka mirovahiyê de li derveyê bajaran, di nav dar û berande, ilmê pêşveçûnê di her warî de, li gor demê çêbûye, îro ji li çiyyayê welat, ji bo azadiya gelê me, rînşandan, bûye ilmê xwexelaskirinê. Heger zanebûn di ceribandinan de rastiya xwe bibîne û bi serkeve, zanist peyda dibe. Ji bo gelê Kurd ev zanist îro heye û roj bi roj xwirt dibe.

Ilm bi gotinek din rastî ye an ji dîtin û peydakirina rastiye ye. Heger îro gelê Kurd bi vê rastiyî serf radike û di-meşe, wî ev rastî ji xwe re kiriye pîvanek û bi pîvanen rast, di riya rast de meş, dê

Demokrasiya sexte

gelê Kurd bike xwediye rastiya xwe.

Heger em li vê derê vege-rin û li ser Komara Tirkîye çend gotinan bikin û bûyeren Newrozê bi ilmê siyaset û de-

mokrasiya Tirk ve girîdin, em dikarin wiha bibêjin: Gelek caran hate gotin ku dewle-

ta Tirk di dîroka xwe ya 70 salî de wekî her pîrsen din, di pîrsa gelê Kurd de ji demokrasî ne parastiye û hikûmeta nuh ji, wek hikûmeten berê xwe, dê eyî metodên hov li dij gelê Kurd bixwaze bikar-bîne û bixebitîne. Ev dîtin, di çêbûna hikûmeta nuh re hîn sed roj derbas nebûbû di Newrozê de wek hemû dîtinê ku hatine parastin, rast derket.

Nasandina civatekê yan ji sistemekê, ji bo guhertina vê civatê yan ji sistemê xalekî herî girîng e. Bê guman, ilm bi tenê di laboratuaran de çê û peyda nebê

Dewleten Tirkê dîrokî nebûne xwedî tradisyonike demokratik. Komara Tirkîye ji ew tradisyonona nedemokratik hilgirtiye milen xwe û di riya şas û xerab de dimeşe û wilo tê xwiyakirin ku van urf û adetên nijadperest û nedemokratik, demeke din ji dê bidomîne.

Gelek caran hate idâfakirin ku komara Tirkîye bi xwe, bi

rehetî, bi aştî nabe demokratik û pîrsa Kurdan çareser na-ke. Ev dîtina ilmî ku xwe si-partiye teoriyên civakî, deh sal in tene tekrar kirin. Lî belê gelê Kurd û Tirk ên ku ji xwe re diben demokrat û pêşverû, dema ku hikûmeta nuh hate damezirandin, bi demokratbûna van partî û kesan pîr emîn bûn, bi gotinê hikûmeta nuh demekê xwe xapandin. Lî deh salan berê ji, di meha hilbijartîn de û paşê ji hatibû gotin ku yênu hikûmete û dare dikan ne hikûmet in lê belê artêsa Tirk û leşker in.

Ev tespitîn rast xwe di Newrozê de eşkere kirin. Di çar rojan de nêzîkî sed in-sanen me bi navê demokrasiye 'ku çend Kurdan pê bawerî anîbûn', hatin kuştin. Gelek bajar û gundê me bi tanq û topan hatin hilweşandin. Hejmarên birîndar û girtiyan bê hesab e. Gelek insanen me winda ne. Neyaran her devêren welêt, bi taybeti ji Şimex, Cizîr, Nîsebîn û Wan bi deh hezaran leşkeren xwe şîxal kirin. Dîsa metodên xwe yêñ dîrokî bi kar anîn.

Paş ve em bûyeren Newrozê dîsa dibêjin: Divê em

Kurd û Tirkê demokrat û pêşverû bawerî bi hikûmete û demokrasiya wî neynin û ji îro pê ve neyên xapandin. Ji bo serkeftinê, ji qeweta neyaran zêdetir, perçebûna dostan û bawerî bi gelê xwe nekirin, herî astengek bingehîn e. Kurden ku doh ji demokrasiya Demirel û Înönü re cepik lêdixistin, divê îro destê xwe di çavê xwe re kin.

Hikûmeta nuh wek hikûmeten berê, aliye Kurde xwe re kir hevalbend û alîgir; aliye xapand û notralîze kir û êrişê alîyê din kir. Heger ew xapandî û unsurên notr û hevalbend nehatibûna xapandin, dewletê û nikaribûya û newêribûya welat dîsa tar û mar bikirana.

Em dîsa dibêjin: Divê Kurd di riya ilmî ku di çiya de çedîbe bimeşê û wê pêş ve bi-be. Ji bo gelê Kurd ew ilm ji hemû ilman hêja û bastir e. Bêvî ilmî ji xelasbûn ne mimkun e. Diyar e ku ew berxwedana ku xwe di Newrozê de eşkere kir, ilmê têkoşîna gel dê dewlementir bike. Ev ilm û di meşa riya vî ilmî de, dê gelê Kurd xwedî bi û dare û dewlet bike. Ilm di ceribandinê de serkeftin e. Ilmê çiyan ji gelek caran li gelek deren cihanî hatiye ceribandin û serkekiye. Tu sebeb tuneye ku em ji bi sermekin.

Cumali Cotkar

Rojnamevaniya Tirk wê wek sturehê keran biqele

Rojnamen Tirk berî cejna Remezanê bi hev re wek hertim, dere-wek derxistin û bi tîpên mezin ni-vîsandin: "Apo Ermenî ye." Çend rojnamenivîsar ji li ser vê derewa xwe tiştan gotin. Wana ev derew derxistin, disa wana ji vê derewê bawer kirin. Ji xwe derew û bêbextiyen rojnameyên Tirk nayen hejmartin. Fedîkirin, şerm, ar bi wan re nema ye, perda rûyê wan çîriyaye, ci tê ber devê wan û pêniyîsa wan, dinivîsin.

Dibe ku rojnamenivîs û nîvîskarênen Tirk Ermeniyan ji xwe re dijmin bibînin. Dibe ku rojnameyên Tirk dijminen Ermeniyan bin. Lî Ermenî ne dijmine Kurdan in, Kurd ji ne dijminen Ermeniyan in. Ji xwe Kurd ne dijminen tu xelkî, tu mîletî ne. Ne dijminen Tirkan in ji. Kî me dijmin dihesibîne bila bihesibîne. Em bi xwe ne dij-minen tu kesî ne.

Herkes zane ku Apo ne Ermenî ye, Kurd e. Vê rastiyê gelek rojnamevaniya Tirk ji zanin. Lewra gelek rojnamevan ji çûne bi Apo re hevpeyîn çêkirine, li cem wî mane. Baş zanin ku Apo ne Ermenî ye. Weki din ji hîn diya Apo sax e û li welatê xwe diji. Rojnamevan karin herin bi diya Apo re bipeyîvin, karin jê bipirsin, gelo kurê wê Ermenî ye yan ne Ermenî ye? Kurd diben: "Derek li saxan nabi, li miriyan dibin." Apo ji sax e diya wî ji sax e. Ji ber vê yekê derek li wan nabe. Ew kesen ku dibêjin. Apo Ermenî ye, bi guma-na min ew bixwe ne tirk in, hin ji wan Rûm in, hin mihacirê Balkan in, hin ji kes nizanin bê ka ji

dolê kî ne.

Lî armâna rojnameyên Tirk ne ev e. Armanca wan, diben beikî em bêjiq "Apo Ermenî ye", dibe ku Kurden misîlman dilodînî bibin, têkevin erênayê û ji tevgera neteweyî birevin. Lî ji ber ku rojnameyên Tirk tiştîk rast nanivîsin xelkî me edî nema ji wan bawer diken. Apo Ermenî be ji dîsa ji rojnameyên Tirk bawer nakin. Yanî ev helke helkeya rojnameya bela-sesb e, vala ye. Lî belê wek me li jor ji got, Apo ne Ermenî ye, Kurd e. Li gora ku hînek rojnamevanen Tirk ên binamûs dîniyîsin; tewer Apo heta lîse qedandiye limêj û rojî lê neçûye.

Rojnameyên ku di her hejmarênen xwe de heqaretê li xelkî Kurd diken, her roj xeberan ji Kurden re didin, zirarê li xwe diken. Ne Kurd bi tenê, ji ber derew û bêbextiyê wan, Tirk ji ji rojnameyên xwe bawer nakin. Rojnameyên Tirk, bi navê "rojnameyên derewîn" tene naskirin. Kî dest bi meşî dike pêşî dibêje "rojnameyên firotî".

Tu rûmeta rojnameyan û rojnamevanen Tirk di nava xelkî Kurd û Tirk de nemaye. Rojname û nîvîskarênen Tirk edî nikarin tu kesî bixapînin, tenê dikarin xwe bixapînin. Rojnameyên rezîl bi vî hawî here wê hin ji rezîl bibin, bîhetîkin. Şîreta me li wan, bila binamûs bin, rastîyan binivîsin. Ku li ser vê rîyê herin wê yek bi yek winda bîbin. Dilê kesî ji bi wan naşewite, kes nabêje, "xebîneta wana".

Hüseyîn Deniz

XÂÇEPÎRS

ÇEPEKAST:

1- Nîvîskar û zimanzenê Kurd, di sala 1897 an de li gundê Qersê Susîsê ji dayîka xwe bûye. Di nava şoreşa Sowyetî de cih girtiye û endamî partiya Bolşevîkan bûye. Di sala 1930 yan de rojnameya kurdi Riya Teze çap kiriye, li ser zimanê kurdi gelek xebatên wî çêbûne. Çar roman nîvîsiye, navê wan: Şivanê Kurd, Dimdim, Jiyana Bextewar û Hopo, ne weki din gelek pirtükên wî yê din ji hene. Ev Nîvîskare mezîn di wêne de tê dîtin/ Ehil, ûzman

2-Roja 21 ê adarê, roja qirkirin û serhîldanê/ Sembola Rodyûm/ Sembola Sodyûm/ Naveke Yewnanan

3-Wênegûhez, TV/ Canfida, mîltan 4-Derd, kul/ Celebek şanoyê yê dilşewat/ Bi erebî rodî, bimbar 5-Egal/ Tîrsonek 6-Bêhna ava çîçekan/ Malen ku ji derveyî welêt bêne sitindin 7-Navê sewalek bi kér/ Perê Tirkan 8-Lî Iranê ajansa xeberan ê fermî/ Bankirina mîran 9-Navê sazek/ Dayê, ana/ Navê sazek 10-Zorî, tengasî/ Bi erebî av 11-Hilkişandin/ Navê qayışe ku di bin zikê sewalîn si-warbûnê de derbas dibe 12-Ava wî zêde, bi av/ Navê pirtûka

Mihemed

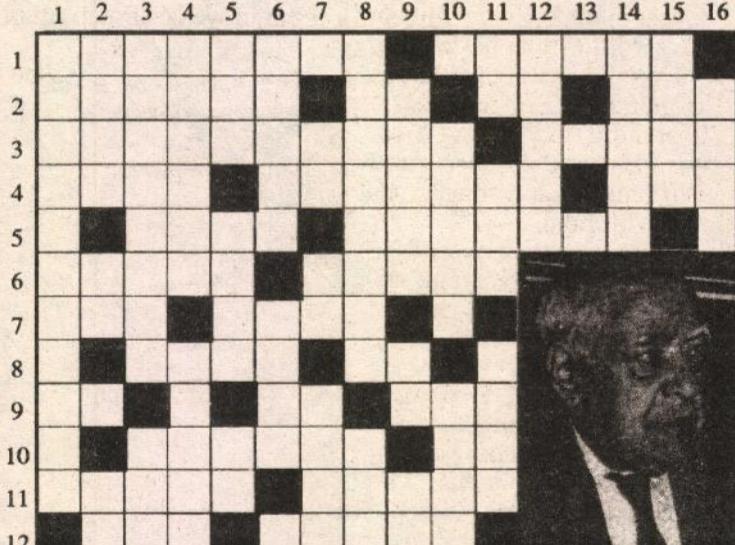
SEREJER: 1-Rewşenbîr, ro-nakbîr 2-Rastinî/ Sembola Se-lesyûm/ Sembola Argon 3-Emni-yet/ Mam, birayê bavê mîrov 4-Lî Ewrûpa navê bajarek, çirokeke wê ji heye ku behsa bûyeren ku bi serê ker, kûcik, pisik û dîkek ve hatiye dike/ Bi esil 5-Celebek lis-tikîn şanoyê/ Navê partiya Sandi-nîstan/ Plaqa Tirkîye 6-Ezperestî, egoistî/ Paş ve dayîn, vergerandin

7-Sembola Zîrkonyûm/ Sembola İridium/ Anglo, yanî 8-Bi zi-manê biyanî şerqî, rojhîlatî/ Mezel, sîn 9-Cehenem/ Dîn, mezheb/ Notayek 10-Kûrayiya di nav çiyanan de/ Baweriya dî-nî 11-Navê rojek/ Mak, mî/ Li Rojhîlatâ navîn navê welatek 12-Kevirek bi buha 13- Sembo-la Potasyûm 14-Navê sewalek 15-Navê nexweşînek hespan 16-Dem, wext

BERŞIVÊN XÂÇEPÎRSA HEFTEYA ÇÜYÎ

ÇEPEKAST: 1- Tolhîldan/ Eyb. 2- Edene/ Armanç/ Aka. 3- Weşan/ Şap/ İdare. 4- Kmer/ Fûl/ Apaçî. 5- Ole/ Kes/ London. 6- Arî/ Xiç/ Ra. 7- Al/ Cotmeh. 8- Zelal/ Kriz. 9- Eşür/ Doktor. 10- Sera/ Zo. 11- Dot/ Ezman. 12- Esef/ As/ Enî.

SEREJER: 1- Tewlo/ Azerde. 2- Ode/ Laleş/ Os. 3- Leşker/ Liste. 4- Enam/ İcare. 5- Henek/ Ol/ Re. 6- Rext/ Da. 7- Laş/ Simko/ Es. 8- Draf/ Çerkez. 9- Ampûl/ Hit/ Me. 10- Na/ Lor/ Zozan. 11- Ni/ Nan/ Ronî. 12- Ecad. 13- Apo. 14- Baran. 15- Keç. 16- La/ În..

Amadekar: Nijad Yaruk

NEQUSK
Amadekar
Aram Cem

Li cihê behsa kulturê dibe
destê min diçe ser
demança min

Gobels

Evren Paşa piştî 12 sala: 'Derbekar û faşistnebûna min hat fêm kirin'

Dibe ku we texmîn kiribe ev gotin yên kî ne; lê dîsa jî em bêjîn: Xwediye van gotinan Kenan Evren e. Erê erê ew Kenan Evrenê derbekar û faşist; ew bi xwe. Yê ku ji bo şoreşgeran digot: "Ma em wan didardenekin (dalneqînin) xwedî bikin". Xwediye van gotinan Evren Paşayê xwînrij ji wextek dirêj de ye ku bîranîn xwe dinivîsîne. Lê ci bîranîn? Wextê mirov hebe û mirov bixwîne. Mala xwediye bîranînan şewitî! Qet nebêjîn "ez nakenim"; lewra ev bîranîn mirov didin kenandin. Herçiqas navê wan "bîranîn Evren paşa" bin jî, hûn dê qeşmerî û reziliyên Evren paşa di van bîranînan de bibînin.

Evren Paşa piştî ku dibêje "derbekar û faşistnebûna min hat fam kirin" wekî ku delîlén pir mezin dîtibe ewha didomîne"... Piştî gera min a DYE (Dewletîn Yekbûyî yên Emevêqa) û Ingîstanê (Ingilttere) hat fam kirin ku ez ne xwedi şexsiyetek wiha me! Bi rastî ji xwe ne ıdara Emerîqa û ne jî ıdara Ingîstanê, di 12 flonê de ji me re dijwarî demexistin... Dewletîn biyânî vî karî

bileyîzin. Evqas jî nankorî diye? Dinya jî dizane ku te pişte xwe da wan û ev derbe kir. Hey şîrheramo! Ma qey tu dev ji vê qeşmerî û teresiye berdi û mîna mîr û camêran bibêjî; "Min ev derbe bi saya DYE yê kir" dê dinya xera bibe.

Evren Paşa dibêje "dewletîn biyanî vî karî (derbê) teqdîr dikirin, lê ci bikim hinêk nivîskar, ramanwêr û siyasetkarêne me 12 ê flonê nemehandin". Di ser 12 ê flonê de 12 sal derbas bû; ku hê jî nemehandibin qet ji zikê wan dernekeve! Bila ev jî nifira me Kurdan be. Na na bila kes nexeyide û tiştekî xelet (çewtşâş) fam neke. Lewre E. Paşa qala nivîskar, ramanwêr û siyasetkarêne xwe dike; em Kurd li derveyê vî karî ne, ji ber vê yekê bila kes tiştekî negre ser dilê xwe. Nivîs-

karen wî kî ne? İlhan Selçuk, Uğur Mumcu, Emin Çölaşan (ji qewlî Welat ve mişkê heram), Cengiz Çandar... hwd; Siyasetkarêne wî kî ne? Ece (v) û, Türkeş (an kükîkê res), Silo, Neco; ramanwêrên wî kî ne? bi rastî min viya derme-xist; xwezî E. Paşa navê wan ramanwêrân bida û bi xêra wî em jî fêr (hîn) bibûna ku ew ramanwêr kî ne.

De 12 sal di ser 12 ê flonê de, 12 ê flona Evren Paşa de derbas bû, ku hê jî 12 ê flonê nemehandibin bila qet ji zikê wan derneyê û li wan bi jehra marê kor be. De were li vê sosretê binêre!...

E. Paşa dibêje derbekar û faşistnebûna min hat fam kirin". Piyo (lingo) tu bişkîyi, bîbiko tu bipeliyi, çavo tu birejî!...

M. Merwanî
Karikatur: Netekim

Orgeneralê ser mezin Doğan Güreş:

'Gava ku em şehidekî didin rojek du roj xewa min naye'

Na na xelet fam nekin ev ne gotinê welatparêzeke Kurd in. Ev gotinê serlekerekî Tirk in. Bi rastî ev gotinê Orgeneralê kî ser mezin in.

Gotinê Orgeneral Güreş in.

Mala min jê re şewitî. Ber şêhîdan dikeve û bi rojan (bala xwe bidinê nabêjê şev) xew na-keve çavên wî. Rebeno ji bêxewiyê bêhiş ketiye. Ma çawa bike her roj şehîd dide. Her roj tîmîn wî yên taybetî, leşkeren wî yên dagirker û heyâ bigre gundparêzîn. (Ceş köy korucusu) wî şehîd! dikevin. Li gora gotinan çend sale ku raneyaze û bi vê çüyinê razana wî jî

pîr dijwar e. Mala wî xera bû. Agir bi mala wî biketa çêtir dibû. Qene bêmal jî bima dikaribû li kuçe û kolanan raza; lê îcar ewê çawa bike. Wî gunno!

Îcar min baş fam kir ku ev generalê ser mezin çîma ewha tewşo mewşo diaxife. Ji bêxewiyê ye. Yekî ku ji bêxewiyê bê hiş bikeve ci bê ber devê wî dibêje. Loma dibêje; "emê bipelçiqînîn", "emê koka wan bînîn", "emê gelê herêmê rizgar bikin". Ma tu morîstakan dipelçiqînî! Ma tu koka kê tînî! Ma tu kê ji destê kê rizgar dikî! Bi dîtina min tu ewîlî karê ber xwe xelas

kerên te yên ku li hember gelê Kurd şer dikin şehîd in an Niyazî ne. Ew li Kurdistanê ci di-kin? Karê wan li Kurdistanê ci ye? Ji hêzîn dagirker, talankar û êrşbaz re şehîd bê gotin, ji yên ku welatê xwe, namûs û şerefa xwe li hember êrşkar û dagirkeran diparêzin re ci tê gotin?

Generalê ser mezin!. Heke tu bi min bikî tu dê Niyazîyê xwe ji Kurdistanê vekişîni ku hê Kurdistan ji wan tevan re nebûye goristan. An na dê çend sal bi sünde ji bo Niyazîyê te ewha bêjîn: "Di riya gû de çû Niyazî, ne şehîd e ne jî xazi".

F. Dilges

(derbê) teqdîr dikin lê ci bi-kim hînek nivîskar, ramanwêr û siyasetkarêne me 12 flonê nemehandin (hezm nekirin)

Gotineke me Kurdan heye, dibêjîn: "şahîdê Rovî kemçîka Rovî ye". Îcar şahîdîn Evren paşa (guyê binê kaşa) ji DYE û Ingîstan in. Erê malik qet neavawo! Ma ne şerme ku tu dibêjî "ji me re dijwarî demexistin". Kî di şûna (ciyê) wan de be dê bixeyide. Xeyda ci ew dê şîrqemekî wisa li bin gohê te xin ku çîngîn ji gohê te here û stêrk li ber çavêne te

TİR

Musa Anter

Kenê mekroh

D i gelek çirokên Kurdan de tim, li cem şereki yan jî gurekî roviyek jî heye. Şîr mîr e û rovî jî qeşmer e. Ku şîr seydeke (nêçîrekî) digre perçen xweş dixwe û hûr û pizûran jî dide rovî.

Yekê Nisanê di 1992 an de 'Genel Kurmay Başkanı' Doğan Güreş û Uğur Mumcu ev anîn bîra min. Ez texmîn dikim, ê ku Uğur Mumcu hefqaşî ji dil dikenand zirtê 'Kurmay Başkanı' bûn. Bê çawa Şîrnex û Cizîrê xerakiriye û li pêş jî wê hin bajarêne Kurdistanê din jî xera bike.

Di dewletan Tirkan de zirt gelek caran çek e. Berî niha bi 50-60 salî İtalyanî digotin Antalya ya me ye. Edî me jî miqabil wê zirtek wiha derxistibû, digotin: Kemal Paşa gotiye, bine ezê cîzmê di lingê xwe kim ha. Ev dihat du manan, yek jê, yanî wê Kemal Paşa Cardin bîba esker û cîzmê di lingê xwe kira û biçûna ser ordiyê û bi ordiya bê çek û sîleh wê İtalya bişewitanda û a didwa, di xerîte de welatê İtalya wek cîzmekî ye. Yanî Kemal Paşa ji İtalya re gotiye bine ezê welatê we zeft bikim ha. Helbûkî herdu jî zirtên vala bûn, lê me bêhna xwe pê derdixist.

Ka em bê ser Güreş paşê me. Zîrta Güreş paşa ne li İtalya ye, li Kurdistanê ye. Li Şîrnexê ye, li Cizîrê ye, li Nisêbinê ye, li Silopî ye li temamê bajarêne Kurdistanê ye. Paşa ne wek Kemal paşa ye ku dibê ezê cîzma xwe li lingê xwe kim, lê dibê ezê şefqa xwe bidim serê xwe. Gotina wî eynen wiha ye: "Heger tevgera Kurdish bibe serhîdan ezê şefqa xwe yê 'Güvenlik Kurulu' bi serê xwe kim û Seferberiyê teklîfî hikûmetê bikim." Paşa zane ku tekliifa wî jî vê hikûmeta pepûk re emir e û wê her were cih. Ê ku rovî Uğur Mumcu ji kena dikuş ev pirs e. Erê wê kî qerara serhîdanê bide, yanî wek vê qalê wê ji cejna Kurdish Newrozê re jî wê başçawîsek bêje serhîdan.

Ez tim hikûmeta Tîrkiye dişibînim pepûkê. Hûn zanîn çîroka pepûkê, ne hewce ye ez hemî binivîsinim, lê dibên teyr û tilür hemû li pepûkê dixin, ew jî tê hêlinâ xwe li çêlîkên xwe dixe. Hawîrdora Tirkan tiştek namîne ku ji Tirkan re nabêjîn. Lê eyarê wan fireh e, deng nabin xwe. Li cem me Silo hebû, xor-tan digo silo, em di xwa te.... ewî digo estexfirla, ne digo ez jî. Sûriye, İraq, Yewnan û Bulkar zîrta li Tirkan dîkin, Tîr dibênen xem na-ke, bila qe, xeberdanek wan zêde dibe. Dema rojnamevanan ji Süleyman Demirel wiha pirsî: Muhterem serokwezîr, Ermenî Tîrkîn Azerbaycanê dikujin ma hûn deng nakin? Süleyman Demirel dibê, na giidî temamê dînyayê li pişta Ermenîyan e. Demek ev zilma ku Tîr li Kurdish dîkin, zanîn ku kes li pişta Kurdish tune ye. Eynî wek pepûkê û çêlîkên wê. Dinya giş li nav çavêne Tirkan dixe ew jî tê Şîrnex û Cizîrê bombe dîkin.

De Tîrko xwedê kerîm e, kes li pişta Kurdish tune, wê rojek bê em besî xwe bin.

bikî û bi ser de jî baş razê dê çêtir bibe.

De ku tu dibêjî xewa min naye û ez bêhiş nînim wê gavê ez ji te dipirsim: Şehîd kî ne? Ji kî re şehîd tê gotin? Ma ew les-

Meha Nîsanê

Weke gelek mehê din, meha Nîsanê ji li cem gelê Kurdistanê pirr bi wate ye. Bûyerênu ku di vê mehê de bûne, pirr in û hinek jê mirovan şâ dikin û hinek ji, bi kul û keser dikin.

Pirr bûyerênu mezin di vê mehê de bûne. Lê yên herî mezin ev in: Rojnamegeriya kurdi di vê mehê de dest pê kiribû. Bi şeweyeke din ku mirov bixwaze bîne zîmîn rojnameya Kurdistan di 22 yê Nîsanâ 1898 an de ji dayîka xwe bûye. Ev ji aliyê rojnamegeriyê ve bûyerereku pirr mezin e.

Bûyerênu din ku herî mezin e, di bihara sala 1937 an de komara Tirkîye bi şeweyeke hov çûbû ser Dêrsimê û Dêrsim di nava xwînê di hiştibû. Pêwîst e xort û qîzên Kurd vê bûyerê (hedfîse, olay) get ji bir nekin û Dêrsim tim di bîra wan de be ku Nurî Dêrsimî ji ke sera hinavê xwe bangî we kiriye:

Tole! (ceza, heyf)

Tole!.. ji bo paqikirina rûreşîya ku li namûsa Kurdan xistin!

Tole!.. ji bo wan zarokênu Kurdan ku bi sedhezarân bi singoyen tivingan hatin kuştin, ji bo ku rehet karibin di gorênu. xwe de razen.

Tole!.. ji bo axînê bûkênu Kurdan bisekinin ku wan ew di agir de şewitandin, avêtin avêne binî.

Tole!.. Ji bo wan şehîden Kurdistanê ku bê tirs çûne ber bi darvekirin û bê tirs ketin şer û şehîd bûn.

Tole!.. Ji bo dîlxweşkirina dayîka me ya birîndar, Kurdistan!

Tole!.. Ji bo ku meydan ji bo hirç û roviyan, ji bo çeqelan nemîne.

Bûyerereku din heye ku, navê wê "xwegorîkîna her çar lehengan" e. Di sala 1982 an de roja 17 Nîsanê de di reşahîya zindana Amedê de çar lehengen Kurdistanê; Ferhat Kurtay, Necmi Öner, Eşref Anyak û Mahmut Zengin, ji bo ku rîya serxwebûn û azadiya Kurdistan ronî bikin, xwe şewitandin.

Dîsa bûyerereku din ya herî mezin ev e ku, di 1 ê Nîsanâ 1988 an de, Komara Tirkîye bi hezaran leşkeren xwe û helikopteran ve dora ciyayê Bagokê pêcabûn û li wir 20 leheng bi qehremanî şehîd ketin. Ew bi çekene Kimye-wî hatîbûn qetekirin.

Dîsa şairê Kurd û bi nav û deng mameste Hêmin di Nîsanâ 1986 an de ji nav me barkiribû. Her wiha hunermendê mezin û avakîre dezgeha kultura Kurdi-Hunerkom ozan Sevkan ji di Nîsanâ 1985 an de şehîd bûbû. Eger em bixwazin çend tiştîn din ji bi rez bikin, dê ev tişt werine bîra mirov: Di 1 ê Nîsanâ 1942 an de kovara ronahî ji dayîka xwe bûye û dest bi weşana xwe kiriye. Dîsa di serê Nîsanâ 1937 an de sînemekarê Kurdê bi nav û deng Yılmaz Güney ji dayîka xwe bûye. Kovarênu Banga Heq Di Nîsanâ 1923 an, Newroz di Nîsanâ 1959 an de, li başûrê Kurdistan dest bi jiyanâ xwe kirine. Sembola xortê Kurdistanê Ali Erek ji di 10'ê Nîsanâ 1981 û de li zindana Amedê şehîd ketiye.

Pêwîst e em roj bi roj li ser dîroka xwe bisekinin û bûyeren bûne ji gelê xwe re bêjin ku ji wan tiştan karibin suden mezin wergirin.

Ne tiştîk hêsan e ku mirov zindana Amedê ya leşkerî, bi awayekî pîralî bihêne zîmîn.

Ji bo têgilîştinek bê kêmânî, di dema xwendinê de bigihe xwendevanan, ez dixwazim li ser zindana Amedê hinekî rawestim û çend tiştîn bingehîn bînime ziman.

Piştî cûntaya leşkerî ya ilo-nâ sala 1980'yi, rejîma Tirk xwest ku zindana Amedê bîke navenda zilm, işkence û dirindiyê. Bêguman ji bo karekî wiha ji, mirovên xwedî pîzanîn (tecrûbe) pêwîst in. Li ser vê bingehê, di meha çileya pêşîn sala 1980 de, efserê Tirk Mevlüt Akköyuncu "Gestapo" Mîna serkarê parastina hundirê zindana Amedê, dest bi kar kir.

Gestapo, ferman deranî û zindan kir navenda işkence û dirindetiyê. Wî fermanen xwe, wilô dihanî zîmîn:

- Mirovên ku di dema hejmartina zindaniyan de li ser lingan raneweste û heya hejmartin xelas bibe xwe ranegire, dê lêxistineke xerab bixwe.

Li gorî wî; zencîra di dest de, ya ji pola û qalind, tizbiya wî ye. Jopa (ço) wî ji, her ji bo lêdanê ye.

Kişandina por û simbelan hat rojevê û pişt re, xwendina dua li ser xwarinê hat û ya ji hemûyan kambaxtir, işkenceye dirindî dest pê kir.

Zindaniyan, ji bo rakirina van zordariyan, di 2'ye çileya paşîn 1981 an de, bi tevayî dest bi berxwedanê kiri. Greva birçûbûnî dest pê kir. Derveyî çend grûbûn biçük, zindanî, bi awayekî xwirt û hema bi tevayî besdarî vê berxwedanê bûn. Piştî Dehdawanzde rojan, ji bo şikandina vê berxwedanê, dijmin xwe pîralî amade kir û çûn ser zindaniyan.

Leşkeren bijarte, dest bi işkenceye kirin. Kesênu ku li hemberî zordariyan serî hildidan, ew di işkenceyê pîralî re derbas dikirin û piştî ku hişê wan diçû, ew di dû xwe de bi keshandin diavîtin şanan (hucreyan). Xwestina wan diyar bû, ku kesênu li berxwe didin di şanan de bidin hev û kesênu ku di şikban de ne, wan li gorî xwestina xwe bi awaye cûrbecûr, bi kar werînin. Ev sîstema dirindî heya roja 4'ê sibata sala 1982 an berdewam kir. Di vê demê de gelek kesênu ku li berxwe didin avêtin şanan. Yen mayî ji, di şikbeyan de man.

Bi vî awayî, dan û standinya di nav kesênu pêşeng û berxwedanvanen di şikbeyan de, heya devekerê hate bi sînorkirin. Di wan rojan de, Gestapo çû devekeren din û serbaz E. O. Yıldırı, hat şuna wî.

Şeva çar lehengan

● Zaroyen Kawa li hemberî dijminê xwe dest-girêdayî namînin û di roja 21 ê Adarê 1982 an Kawayê hemdem Mazlum Doğan û di roja 17 ê Gulan 1982 an ji Ferhat Kurtay û sê lehengen din (Eşref Anyak, Mahmut Zengin, û Necmî Öner) ji bo ronahîkirina xaka niştîmana xwe, tarîbûnî ji zindanê cirandin û canê xwe fidayê niştîman kiri.

M . S E L İ M Ç Ü R Ü K K A Y A

E. O. Yıldırı, bi dirindîya xwe ji Gestapo derbas kir. Ji roja hatina xwe û pê ve ferinan derxist û xwestinê xwe bi cih anî. Kesênu ku di hundirî şikbeyan di dijîyan, ji bêçarî fermanen xwestî anîn cih.

Piştî ku Esat şikbeyan (koğuşlar) bêçarî kir û hinde kesiparî wî bûn, berê xwe da şanan.

Hejmara kesênu ku li berxwe didin, nêzî 600 kesan bûn. Ji van ji bilî du kesan, yên din tev girêdayî PKK û bûn, Evan kesana, ci ferman nas nedikirin û li dij biryâren

dîrok

dîrok

11-17 Nîsan 1992

ja 30 yan, ji berxwedanvanan Alî Erek şehîd ket. Li ser şehîd bûna wî, grûba ku dest bi livbaziye kir bi héztir bû û hejmara wan hilkiya 43 yan. E. Oktay soz û peyman da girtian ku zordariya di hundirê zindanê de raweste. Li ser vê yekê rojiya mirinê hat rawestandin. Di demeke pirr kurt de, E. O. Yıldırı li ser soz û peymanen xwe rawestiya û dîsa dest bi işkenca kiri. Heya roja 26 ê gulânê 1981 ê, girtian tu ferman nas nekirin û weke xwe kiri. Piştî vê rojê xwe spartin wana.

Ev xwespartin tu carî nebûye weke spartineke idêolojîkî. Hemû girtian zanibû ku xwespartin tiştîkî xerab e. Bi tevayî ji rewşa ku ketibûnî ne dilxweş bûn û nisir li xwe dîbarandin. xwespartina wan, spartineke fizikî ye û gerek e wisan bête dîtin. Ji xwe pişî demeke din, dê êsîren Kurd, yan dê têkevin reça xiyanetê yan ji dê reça berxwedanvaniye hilbijerîn. Ji bilî PKK û grûbûn din hemû, hem bi fizikî û hem ji bi idêolojîkî xwe spartin ne-yaran. Lê ji ber ku PKK û bi idêolojî xwe ne spart dijmin, berxwedanvanî hilbijart û berxwe da. Ev, bi awayekî vekirî di kesaniya Ferhat Kurtay de tête dîtin.

Roj û jiyanâ di Amedê de, bi işkence derbas dibû. Ne-yarê bi sedan sal tûran, careke din zarokêni niştîmana me, xistibû bin zilm û işkenca xwe.

Belê zaroyen vê niştîmane, xorten me yên hêja bi saxî xistibûne tîrbê. Lê, helbet za-royen Kawa li hemberî dijminê xwe dest-girêdayî namînin û di roja 21 ê Adarê 1982 an de Kawayê hemdem Mazlum Doğan û di roja 17 ê Gulan 1982 an de ji Ferhat Kurtay û sê lehengen din (Eşref Anyak, Mahmut Zengin, û Necmî Öner) ji bo ronahîkirina xaka niştîmana xwe, tarîbûnî ji zindanê cirandin û canê xwe fidayê niştîman kiri.

E. Oktay dît ku ronahîyeka wilô, sibe roj dikare bibe hêviyeke mezin ji zaroyen vê niştîmane re. Har bû û hovîtiya xwe bêhtir kir. Li ser bêhtirkirina zilm û işkencê, roja 14 ê Tîrmeh 1982 an de bi şehîdbûna rîber û pêşengêne rîzdar Kemal Pîr, M. H. Durmuş, Akif Yılmaz û Ali Çiçek, zindanî dest dane hev û dest bi rojiya mirinê kiri. Vê rojiya mirinê ew kiri kulmeke ji polayê û ev kulma ji pola roja 1 ê İlönê 1983 yan de, bi hêzeke şidiyayî li nav çavê zordariyê peqîya. Zordarî mîna cendekê ziyâyî heftserî hilweşîya û zindanîyan mil li mil cejna xwe ya ciwan pîroz kiri.

Folklorra Kurdi destana Memê Alan û Nûreddîn Zaza

Koyo Berz

-1-

Diroka destana Memê Alan

Bingehê wê ji fîsa pêxember pirr wê de ye. Lî avahiyê bê hejmar li ser hatine danîn û gelek rengareng bûye.

Ehmedê Xanî bi xwe mewzûyê Mem û Zînê ji Memê Alan girtiye û gelek tişt jê guherandine û ew bi zimanekî pir edebî û bilind nîsandiye.

Lî Şexê Xanî me mat dihêle, gava dinivise ku her tiştên Mem û Zînê bi tenê ji serê wî derketine. Rêberê milletê Kurd ê hozan di dibaçeya Dîwana xwe de dibêje:

"Ev meywe eger ne avdar e, Kurmancî ye, ev qeder li kare. Ev tifle eger ne nazenîn e, Nûbar e, bi min qewî şerîn e. Ev meywe eger ne pir lezîz e, Ev tifle bi min qewî ezîz e. Mehbûb û lîbas û goşewar e, Milkê di min e ne mistear e. Elfaz û meanî û ibarat, Înşa û mebanî û işarat. Mewzû û meqasid û hikayet,

Mermûz û menaqib û dirayet"

Eger em guh bidin van beytên ha, divê em wisa biza-nin ku her tişt ji pêjn û ra-manen şâîre me yê bê hemta derketine û berî wî, di vî warf de tu çîrok û destan peyda ne bûne.

Xanî çima ev gotin kirine, em nizanin. Şâîre me yê me-zin Melayê Cizîrî, ku ji Xanî hîn kevintir e, di dîwan a xwe de behsa Mem û Zînê dike û ji dilbera xwe re gotinên jérîn dibêje:

"Mûyekî ez ji te nadim bi du sed Zîn û Şîrînan, Ci dîbit ger tu hesêb kî me bi Ferhat û Memê"

Mewzûyê Memê Alan ji Melayê Cizîrî jî hîn pirr ke-vintir e. Li gora dîroknivisê Danîmarkî yê İrannasê bi nav û deng A. Christensen (Krîstensîn), destanek wek ya Memê Alan, 1000 sal berî Isa Pêxember di nav gelên arî de pir belav bûbu.

Nivîskarekî Yewnanî bi navê Charê de Mîtylêne (Şarêse Mîtlînî) 500 sal berî mîladê çîrokeke wisa nîsandiye.

Diroka gehremanen destanê

Çîroka Memê Alan ji Roj-helat hatiye Rojava û hêdî hêdî misilman bûye.

Misilmanbûna wê di wex-tekê de qewimiye ku Kurdan êdî misîlmantî welê qebûl ki-rine ku herçî Ereb e li cem wan rengeki miqedes sitandîye.

Ji lewra ne bi tenê navê Qehremanê çîrokê kirine Mi-hemed, lê nijadê wî bi xwe gîhandine Qureyşîyan.

Li Kurdistanê hemû Mal-mezinan, axa, Şêx, Beg û emîran nîjadê xwe digihandin malbata cenabî Pêxember, yan jî nêzî wê malbatê dikirin. Ma di bû ku peyakî wekî Memê Alan negihe nîjadê Qureyşîyan.

Mem kurt kirina navê Mi-hemed e.

Mem di çîrokê de hem xwarziyê Qureyşîyan e û hem jî Padişahê Kurdan e, bi vî awayî cihê xwe girtiye.

Mewzûyê çîrokê gelekî kevn e.

Di wexta mezinahiya İran-yan de, dewlemendiya împaratoriyêh wan bê payan bû.

Padişah an împaratorên

Memê Alan

wan carna Fars û carna ji Kurd bûn. Kurdan mesîre xwe bi mesîre van împaratori-yan ve girêda bûn û bingehê-ordiyêh wan pêk tanîn û dike-tin hemû şeran.

Emaret û heta padîşahiyêh wan ên cihê jî hebûn. Lî li ser serê gişan împaratorên İranî bûn (Kurd an Fars).

Padîşahiya Kurdan jî ji wê wextê tê.

Folklorra Botan -6-

Di vê hejmarê de û weke berê ez bi kurtî ji we re kada (behsa) babetek (mewzûyek) ji babeten folklorê dikim. Babetê vê carê jî stiranen "den-gî" mixabin e ku li nik min kêm in û ez jî kêm dizanim. Digel vê jî piçkek ji bîra min çûye. Ji ber ku ez li derveyî botan mezin bûme û hunera ku ez fîrbûme bi xwe ji bine-

mala xwe bûne mişext û der-bider. Ji lewra min çewtî û kîmasî jî hene. Êdî kareke baş e ger ez li biyaniyê çanda Botanî biparêzim, anku ji neynê çêtir e..

Stirana "dengî" bi xwe şanazîkirin bi kesen xweştîvî ye. Peste ye û li govenda şêxanî ji aliyê kur û keçan ve digel çepikan û bi dengekê

nezelal tête stirandin û carna govenda Hurzî û hejandinê ye. Awaza wê ji oktavekê (8 deng) kîmtire. Peyva wê ya kur û keçan e û naveroka wê ji:

- 1- Şanazîkirin (iftîxar) û rexne
- 2- Hevîn û hezkirin
- 3- Ceng û palevantî

Ev naverok e digel stiran-din û ji bo çêje(tamî) jî li He-karî-Behdînan û li van sê de-veran stiranen dengî xweş û baş tête stirandin.

Nimûne:

- 1- Du mih in, govenda Hurzî û hejandinê (reqs)

Du mih in, du bizin in
Herê lê lê, herê lo
heyran, mîlano

Li govê nasekinin
Ew bela serê min in
Herê lê lê, herê lo

heyran, mîlano

2- Çoxo, govenda şêxanî

Hay çoxo de bila reş bit
Hay malê min, malê min
Te canê min çox cano

Ber singê gula geş bit
Balavî gemav xweş bit
Hey malê min, malê min
Te canê min çox cano

3-Mîr Şeref (Temo lawo)

Mîr Şeref mîrî me ye
Can Şeref mîrî me ye
Bi topz û reşoke ye
Dijminê nanê xwe ye
Şûrkêşê babê xwe ye
Hey lolo lolo lolo
heyran temo lawo

TV CÛDÎ

Hevalên delal û welatparêzên hêja!

Ji bo agahdariya we, em di meha Nîsanê de li Offener Kanal li ser têkoşîn û Berxwedana gelê me, çend bemameyên televîzyonî pêktînin.

Dem:	Katjimêr:	Dirêjahî:
19.4.1992	17.00	60 Min
24.4.1992	22.40	60 Min
27.4.1992	20.30	60 Min
30.4.1992	21.30	60 Min

Evîndarê serxwebûnê Mihemed Şêxo

Gabar Çiyan

Gulê kesk û sor û zer e
nîşana alê li ser e
êdî reng sipî gewhere
şerîn û peymana minê

Rengê teyî pir delalî
bilbil li ser te dinalî
te nebînim bi vî halî
armanc û kesera minê

Zordar dibê ez gul nadim
ezê zend û benda badim
ezê li gilh û serî radim
azadî dê bi şusa minê

Ay lê gulê gula minê
şerîna li ber dilê minê
ez gulê nadim malê dinê
ez li ser gulê têm kuştinê

Gelo kî nizane ku ev sti-
ran ya Mihemed Şêxo ye?
Ki dikare bêje ku , di van
çar bendar de kul û kesera
gelê Kurd nehatiye zimên?

Mirovê bi şeref û bi
namûs û heya dawî serx-
webûnwaz Mihemed Şêxo,
di sala 1948 an de li Başûrê
Rojavayê Kurdistan li bajarê
Qamişlo li gundê Xecokê ji
dayîka xwe bûbû. Heya kla-
sa nehan (9) li Qamişlo dix-
wîne. Di navbera salê 1969-
1972 de ji bo xizmeta hu-
nerê li Lubnanê dimîne. Di
wan salan de Mihemed Şêxo
derket pêş û dengê wî yê
xweş li seranserê Kurdistanê
belav bû.

Di sala 1973 an de derbasî
Başûrê Kurdistan dibe û li
wir mîna hozan û şervanan
kar dike. Ji aliye din ve ji
eleqatê xwe bi hunermendêñ
Kurd re çedike. Pişti
têkçûna şerî li Kurdistanâ
Başûr, ew derbasî Rojhilatâ
Kurdistan dibe û pişti
mekê li wir dizewice. Di sa-
la 1975 an de li Mehabad
qasetekê dadigre.

Di sala 1983 an de vedi-
gere Qamişlo. Heya sala
1988 an, qaseten wî li pirr alî
derdi Kevin. Di sala 1989 an
de diçe ser heqîya xwe
(Adar).

Mîna hemû hozanan, ew
jî pirr carî di bin hikariya
(tesîra) bûyerên Kurdistanê
de dima. Her wiha, wî pirê
caran helbesten şairên Kurd
dikirin stiran.

Dema ku li Başûrê Roja-
vayê Kurdistan bû, stiranen
wî ji helbesten Cegerxwîn,
mamoste Tîrêj, S.Uxiv,
M.Ezîz digotin. Dema li

● Mihemed Şêxo, li gor stîla xwe dicû, ku stîla wî pirr
tesîr li ser mirovan dikir. Ji ber ku helbesten ku di-
hilbijartin û dengê wî, ji hinav û kezeba peritî bû.
Ewî, Kurdistan rengîn dişiband qîzeke çeleng û
carna jî Gul an jî Nîsrîn an jî Sosin.

Başûrê welêt bû, di bin tesî-
ra Botan de ma bû, stiranen
wî ji helbesten gelêrî (stiran)
Meryem Xan, Sebrî Botanî,
Tehsin Taha, B.Zaxoyî bûn.
Pişti ji Mehabad vedigere, di
bin tesîra şerî Bakûrê Kur-
distan de dimîne. Her wiha
îşkencexana Amed jî û şe-
hîdî nemir Mazlum Doğan
jî, li ser wî tesîreke mezin
dişîle û li ser van bûyeran
distire.

Mihemed Şêxo, li gor stî-
la xwe dicû, ku stîla wî pirr
tesîr li ser mirovan dikir. Ji
ber ku helbesten ku dihilbij-
artin û dengê wî, ji hinav û
kezeba peritî bû. Ewî, Kur-
distan rengîn dişiband qîze-
ke çeleng û carna jî Gul an jî
Nîsrîn an jî Sosin.

Di salvegera mirina wî de,
em dibêjin tu nemirî û ti di
dilê Kurdistan de hertim bi-
jî.

Minbihistî tu nexweşî, di-
lo
çi bikim bextê min tim re-
şî, dilo
dilê min herdem bi kul e,
dilo
carekî nebûye geş e

Tenê digrî li vî warî
tev razane tu şiyarî
sed mixabin tu nizanî
jîna welat ji mer evîn e

Roja me Kurda
ma tu nizanî
dîsa xwiya kir
şer vî giyanî
îro gihaye
pîroz bike wê
rûnê li ba wê.

Ez bûm Ferat, durbûm ge-
lo, gelo ji yarê
qet dost neman, tev bûn
neyar, ne- yar bi carê
dewra li min ew şev gerî û
ez li paş mam
bûm wek gulok, hêstirê
min tim di- barin

Ey welat, welat pirr şerîn
welat
ti taca cîhanî, xemla rojhi-
lat
tev petrol û kanî darê
zêrzewat
li nav tê Xabûr, Dicle û

Ferat

Mejî bo mirdin, bimre bo
jiyan
Çon qezenc ekêy ta nekêy
ziyan
le zirey zincir dilît neleri-
ze
pêwend bo laşê ne wek bo
giyan.

Amedê bindestan

Eman eman eman
ez bûm warê xeman
ketme ber mirinê
tew nagere ziman

Bê ziman û zar im
dil bi eş û zar im
ji wê lêdanê evîn
deyn kim ez nikarim

Zindan kûr û tarî
birçî bûn û jarî
nan bi xwê av bi xwê
kuştin û neyarî
(.....)

Ewrêne kir wek dojê
gelî Kurdish rabin
win tev bikne dozê

Amedê bindestan
paytextê Kurdistan
ji xorten Kurdish re
Ewren kir goristan

Nalîn

Di zindanê dinalim ez
ji sibê de heta êvarê
çava vedikim te nabînim
ti ji min dûr ket şerîn yarê

Evîndarê te bûm dînê
va îro ti min dihelînê
Rondik ji çavan dîbarînê
dil bi çav re dinalînê

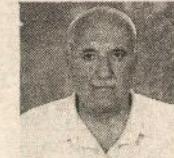
Ti gul bûy min ti bûn dikir
çi gava ez dihatim hundir
ti dûr ket û dilêm bixwer
bir
tenha te hiştîm şerînê

Dikim derim ji dînyayê
ka soza ku te bi mir daye
bi te haware min his nayê
gelo ti ji ku de diaxînê

Axîna mirî û te bi tenê
çare tune jê re li dinê
me dost nîne li vê dinê
cergê me sot bi vê evînê.

AZADÎ

Abdurahman Durre

Demokrasî û demovirasî

D Demokrasî ji pêwistiya du bêjeyê (kelîmê) latinî çê bûye. 1- Demos bi mana xelk, 2- kratos, bi mana idare, ku herdû li ser hev bi mana idareya xelkê ye, yanî xelk çawa bixwaze xwe wîlî idare bike û rezaniya xwe li gora hezkirina xwe bi meşîne. Herwe-ki demokrasiya Ewrûpa. Welatên Iskandînavya (Sveç, Norveç, Danîmarka) û Elmanya, Fransa û hwd..

Demovirasî jî, ji bihevdanîna du bêjeyê kurdî peyda bûne û bi mana virê demo ye. Demo di zimanê kurdî de, navê mirovê ku li gora deman xwe dughêzê û hîlebazî û durûtiyan dike, di hinek ci- han de jî dibêjin "duqûniyan dike". Vir jî di zimanê kurdî de bi mana derew e, ku herdû bêje bigîhêv hev, dibe 'virê demo', yanî derewen derewçîna, virê gelxapîna, ku ev jî navê demokrasiya Tir- kiyê ye. Navek wê yê din jî 'Silokirasî' ye, yan jî 'Silovirasî' ye. Ku ev jî wek hevalî û biratiya mar û rovî ye.

Dibêjin rovî û marek dibin hevalê hev û destebiratî didin hev. Bi hev re dicin hecê. Çend roj dimeşin, têv devê çemekê. Mar digrî, rovî dibêje: "Bira te xêre tu çîma dîgî?" Mar dibêje: "Bira ezê çawa negrim, ez ajberiya nizanim, tuyê ji çem derbas bibî, ezê ji bimînim û emê ji hevdû biqetîn." Rovî dibê: "Bira meraqan neke, em birayê hev in, divê ku em alîkariya hevdû bikin, tu were xwe li us- tiyê min bi aline, serê xwe deyne nava herdû guhê min, ezê te derbasê wiyalî bikim." Mar şâ dibe û spas dike. dibêje: "Bira, heye ku ez qencya te û biratiya te ji bîr bikim." Xwe li ustiyê rovî û alîne û rovî derbasê wiyalî dibe. Belê marê teres û qesmer xwe li qırıka rovî dişidîne û dixwaze ku bikuje û çavên wî bixwe. Rovî bi xayıntiya mar dihise, dibêje: "Bira, ez nexweşim, herhal ezê bimrim, rica min ji te ewe ku, tu min helal kî û pişti mirina min herî cem za- rokên min, ji ber min va çavê wan ramûsi." Mar dibê: "Xem nîne, ezê wesiyeta te pêk bînim." Rovî dibê: "Bira, de ka tu wan çavên xwe vir de ke, ez ramûsim û ji te re spas bikim." Mar ku serê xwe ber bi devê rovî tîne, rovî dev davêje serê mar û dihincirîne. titlê mar ji ustiyê rovî de tê xwarê, termê wî li erdê dikeve û di perpi- te, heta ku can dide, çivîn wî rast dibin. Rovî bi poça wî digre û dikşîne, titlê çivîn wî rast dike, dibêje: "A ez birayê wiha rast dix- wazim, biratî wiha birastî divê, ne bi xwarîtî û çiv û çûv."

Em jî ji birayê xwe yê Tirk re, bi taybetî ji Silo, Eco û Neco, guro û maro re dibêjin ku: Em biratî û demokrasiya bi rastî dixwazin. Ne biratiya mar û rovî û virokrosiya viro.

Demokrasiya bi rastî jî ev e ku, herkes wek hev bin, ne kêm û ne zêde, divê ku ew tiştîn ji tirkan re hebe, ji Kurdan re jî hebe, yok ji yê din kêmter û zêdetir ne bin.

Çawan ku, ziman û çand (kultur)a Tîrkan serbest e, radyo, televizyon û mekteb bi zimanê wan in, divê ku wusa ji bi zimanê Kurda be. Çawa ku ji bo soydaşen Azerbaycan, Bulgaristan, Qibrîs û hwd. dixebeitin û hengame dike, divê ji bo Kürdîn Iran, Iraq û Suriye ji bixebeitin, bipilpitin û li heqîn wan jî bîpirsin, ku biratî û demokrasiya bi rastî ev e. Wekî din, ya mar û rovî ye û virokrosî ye.

Serokwezîr Süleyman Demirel dibêje: "Tek devlet, tek bayrak, tek dil" û em birayê hev in û demokrat in. Ew jî rind dizane ku ev ne biratî û ne demokrasiya bi rastî ye, biratiya mar û rovî ye, virokrosî ye. Dewlet bila yok be, belê ne a Tîrka bi tenê be, a Tîrka û Kurda be bila nebêjin "Tîrkiye Türklerindir" bêjin: "Tîrkiye Tîrkiye-lîlerindir". Nebêjin "Kürt kökenli vatandaş", bîbêjin "Kürt vatandaş". Bila zimanê kurdî jî wek zimanê tîrka be, Kurd jî wek Tîrkan bin. Di hemû mafîn demokrasi û insanî de, hikümet ya herdû gelan be, ne bi tenê ya yekî be. Em wek biran bin ne wek guran bin.

Süleyman Demirel dema ku teze bûbû Serokwezîr, di gotinek xwe de wiha digot: "Kî ku di mehek de di kare anarşîyê rake, bila were ezê Serokwezîrtiyê bidime wî." Ez jî ji zatê muhterem re dibêjim ku, Serokwezîriya te li te pîroz be, demokrasî û biratiya bi rastî bîmeşîne, ne mehek, wê di heftiyek de welat bibe gul û gulîstan, Tîrka û Kürd jî wê bibin birayê hev yê rast, wek mirovan wek biran bijîn, bê şer bê doz û bê xirecir. Yanî bi kurtî, çare demokrasiye, ne demovirasî ye. Çare biratiya bi rastî ye, ne marîti û rovîti ye.

Ne xapandin û demtagojiye heta em wek hev ne bin nabin bira dema vira çûye dema rastiyê hatiye. Feyda çiv û çuvan vir û derewan tune.

"Mar çuqas çivan bidin xwe
bi rastî dikevin qui a xwe".

Gur û rovî bûne heval
Bi dil û can rih û mal

Cavê wan nedibirî
Tiştek jî nekete serî

Gur go baxçe yê me ye
Ferqa min te tune ye

Gurê hêşîn xwar pêgranî
Qima xwe pê anî

Pâşê rabûn bûne yek
Nivîsandin kaxezek

Pirr bi hevdû şêrbûn
Herdû bi hev evîn bûn

Go bo min tenê nabe
Hem bi roj hem bi şev

Gerçi ez bê kesim
Lê qewmê te ra bes im

Gur xebitî dest û zend
Heqê gurî rovî stand

Kaxezê wan da ev bûn
Tev bi zér û zeber bûn

Dane hevdû bext û soz
Pê bûne xudanê yek doz

Rabû geriya heval
Bav û kur û ap û xal

Rovî go qe deyneke
Apo dê te qetbike

Gur rabû çô zewicî
Hestiyan kire du cî

Hestî ji me re hindik e
Serî pê ihsan bike

Keftar jî cînarê wan bû
Bi hersê yek eywan bûn

Got em ê hevdû ne
Gurê reşê piştxwîn e

Gur go qewmê te heye
Nizam mîr e yan jin e

Çendek wesan derbaskir
Ta ku hestî xelaskir

Dane destê dergevan
Rabû çô gote wan

Dest û milan dane hev
Bi karkirin roj û şev

Daxwaziya wan ji me
ev e

Roviyê pîs û hîlekar e
Gur şande bal keftar e

Ser û pê jî bide me

Go bêjê xwestina me ev

Rovî li textê jor bû
Çav li serî sor bû

Tu jî eywan derkeve

Îro dora serî ye
Sivê dora hemî ye

Keftar go mamê gur
Dijmin nabe dost

Qewmê min wan pirrtir e
Hestî ji wan re pirr e

Gurê serhişkê nezan
Dirêjkir çoye eywan

Înad bike bazar e
Dê herin rêka keftar e

Eviya keftar şerkir
Ser li keftar perçekir

Çenda go gur nabin yek
Dê xwe daneynin serê
yek

Rovî jî pişve lê xist
Keftar serdev erdê xist

Ji ber roviyê fenek
Rezîl bibin yek bi yek

Keftar çô mal nexwes
ket

Ji hêrsan pirr felc lêket
Wê gav pê wî dane dar

Bû benekî stûxwar
Malê xwe temam firot

Ji cilan heta bot
Jê re mabû yek baxçe

Fiyet danî bîst axçe
Gurê da rovî pere

Go here ji me re bikire
Keftar gelek pêwer hat

Rabû kir terka welat
Gur û rovî bûne ortax

Baxçe kirin gul û bac
Gur xebitî bi rastî

Rih û canê xwe derxistî
Roviyê bêbext û soz

Xirabî kire doz
Ev gur ne ji qewmê me

ye Gazina wî ji me tuneye
Ya baş ji bo me ev e

Ev ji nav me derkeve
Rovî go tu feqîrî

Tu rîncber î ne-mîr î

Gur û rovî

Berhevkar: R. Brûsk

Ev helbest di sala 1983'ê de min guhdarî kir ji devê serleşkerekî, li bajarê Çolemêrgê û min hingê nivîsî kaxezekê. Ez nizanim ji aliyê kê hatiye nivîsandin. Zimanê helbestê hêsan e û têgihişa wê jî xweş e.

Eger lêbek bibîne
Wê me ji wir derfîne

Rovî bakir dergevan
Ap û xal hate meydan

Paşê zarûkê wan bûn
Kifletê wan giran bûn

Tedbîra xwe bibînin
Em wî ji baxçe derfînî

Rovî go qewmê min he-
ye

Ewladê wan mezin bûn
Tev mîr û kur û jin bûn

Dane hevdû sozê xwe
Gurê derxin ji nav xwe

Yê te kesek tune ye

Gur zêde bûn bûne pîr
Hestiyan têra wan nekir

Rovî şande pey gur
Go bila bêt heta vir

Gur zanî hal xirab e
Rovî ra vê gav şer nabe

Ji bo hestîyan şer danîn
Rabû qirra hev anîn

Gur hat guhê xwe da
Xweş nedît mirûşkê

Rovî go gur tu çawani
Gur go mîr tu dizanî

"Şanoyên Zarokan"
derket

Slav da wan sekînî
Rovî rabû pê kenî

Rovî go gur zalim e
Jê ra terbiye lazim e

Em Kurd hez ji zaro-
kan dikin. Xwedê wan

Rovî bûye şervan e
Lê gur daye me nan e

Qewmê go gur dardake
Rovî go îcab nake

mezin bike û ji bav û
diyên xwe re bimînî, tu

Pirsek li wir yek ji wir
Heta xwe lê kire gur

Belê heqê wî dar e
Çibkem ew xebatkar e

li kîjan malê dinerî tije
zarok in.

Go serê te mezin e
Tiştek te li vir tune

Rovî emrê apo kir
Guhê gurê reş jêkir

Hezjêkirina zarokan
divê di sînorê çêkirin û

Gur go pirsa ku ez
bêjim

Gur sekînî neqetand
Çû mal guhê xwe ke-

zêdekirina zarokan de
nemîne.

Ji can û dil dibêjim

Gur tenê ma li mal
Ne bav û ne ap û xal

Hevalê me Gabar Çi-
yan yek ji wan kesan e

Qesem navê xudê kem
Ez dê guhê te jêkem

Gur xwe havête bextê
rovî

ku hez ji zarokan dike,
bi xwe jî xwedî keriye

Pirr bi zorê gur çô
Go ez nademe reco

Rû berda bûye sofî

zarok e û ev hezjêkirina
xwe di kitêbeke bi navê

Rovî go tu feqîrî
Tu rîncber î ne-mîr î

Rovî pezek jê xwestî
Goşt xwar da gur hestî

Şanoyên Zarokan de bi
laş û gewd kiriye.

Xebata rojnamevanê
çalak û sexî Gabar Çi-

yan diyarî û xelateke
baş e ji bo zarokên we-

latê me û her mezinê ku
hez ji zimanê kurdi dike.

Gabar Çiyan kitêba
xwe bi van gotinan dide

nasandin: "Di vê pirtûkê
de, min du piyesen cûre

cûre, ji we re berhevki-

Gabar Çiyan

Şanoyên Zarokan

Kerek û heft gur

à
Mindalekan

ne. Yek jê "Kerek û heft gur e, ya din jî "Mindalekan-zarokan" e.

"Kerek û heft gur, çirokek ji yên Mîr Celadet Bedirxan e, Mindalekan jî, helbestek ji yê ma-

moste Evdille Pêşew e. Mirov dikare bêje ku

herdû piyes jî yek li ser bingeha çirokê û ya din jî li ser bingeha helbestekê hatiye berhev ki-

rin."

Şanoyên Zarokan li me li zarokên me û li kitêbxaneyên Kurdî pîroz be.

Hikûmet xulamê...**Destpêk rûpel 1**

Di rapora xwe de wiha dibêje: "Li Şirnexê hêzên dewletê bi sedan jînîn Kurdan berhev dîkin û dibin Tugayê. Li wir van jinan tazî dîkin û li wan işkene dîkin. Me xwest ku em van jinan bibin û bi wan re bipeyivin. Ji bo vê yekê jî em cûn ba Wali me izin xwest. Lî Wali ne karî izin bide me. Lewra ji fermandarê Tugayê ditirsiya, me şande ba fermandar ku em jî izin bistînîn. Belê Wali nikare izin bi-de, ferman di destê qomutan de ye. Ev jî baş eşkere dike ku li herêmê otorîte ni de destê hikûmetê de ye, lê belê di destê ordiyê de ye".

Mahmut Alınak di rapora xwe de diyar dike, ku hêzên dewletê, di Newrozê de agir vekirine ser gel û ji wan bi dehan kuştine. Hêzên dewletê dîsa bi milyaran xesar da-ne gelê me. Me vê rastiyê di cih de dît.

Di rapora xwe de dibêje ku: "Hikûmet di bin emrê generalan de ye. Dewlet û civakê, hikûmet

îdare nake. Dewlet, hikûmet û civakê general îdare dîkin. Otorîte bi timî di destê generalan de ye. Hikûmet jî wek notera generalan dixebe."

Alınak dibêje ku hikûmeta Demirel ket newsa hikûmeta Özal. Tu ferq navbera vî hikûmetê û hikûmeten Özal nîne.

Alınak di rapora xwe de ditinê xwe wiha rîz dike:

1- Di hedisê Newrozê de li Şirnexê, Cizîrê û li Nisêbînê ji hêzên dewletê û gerîllayen PKK ê tu kes nehatiye kuştin.

2- Xanî û dikanênu ku hatine gu-lebarankirin û şewitandin, ji hêla hêzên dewletê ve hatine kirin.

3- Dîsa bêhîrî 60 kesan ji hêla hêzên dewletê ve hatin kuştin.

4- Di hevberî û hevxistinê navbera hêzên dewletê û mîlitânê PKK ê de tu kes nehatiye kuştin.

5- Rojnamevanê Sabahê Izet Kezer jî, ji aliye hêzên dewletê ve hatin kuştin.

6- Li herêmê otorîte û iqtîdar di destê polîs, esker û tîmîn taybeti de ye.

xe kirin û xwestin ku veşerin û winda bikin. Lî ew biserneketin. Têkoşîna rizgariya neteweya gelê Kurd, rî ji berhemîn gelê me re vedike, ji bo ku derkeve ber ronâhiyê. Ziman, çand û wêjeya Kurdi jî di demeke ruh de wek gul û kufîlkan vediñ û dipişkîvin.

Barekî gîran dikeve ser milê Enstituya Kurdi. Rewsebîrên Kurd yêne welatparêz, bi taybetî jî yên ku di warê zimên, wêje û dîrok de şareza ne divê ku mil bidin vî barî. Hilgirtina vî barî ji bo ronakbîrên Kurd erk û delameteke neteweyî ye.

Iqtîdar di destê kî de ye?**Destpêk rûpel 1**

Sextekarî û derew doh bi kîr dihatin, xwînrêjî û qirkirinê mina Dêsimê, Koçgirî û Gelyê Zilan vedişart. Belê iro ev imkan nemaya, dinya biçûk bûye û ya hêlî esa-sî gelê Kurd li derve û li hundur orgânizekirî ye, şiyar û zana bûye.

Gelê Kurd bi xwe dikare xwe temsîl bike, xwe biparêze, neheqîya li ser xwe bi hêz û bi lez bighîne cîhanê, bighîne raya gişî.

Berê raya gişî dikeve hikûmeta Demirel û dewleta militaris. Pişti qirkirinê bajaren Cizîrê, Şirnex û Nisêbînê çend heyetîn lêkolîn û tehqîqatê çûne welêt li welêt gerîyan, demekê man, raporen xwe amade kirin û pişti vegera xwe ev rapor pêşkêşî hikûmetê û raya gişî mesûl e.

Belê, em jî dibêjin hikûmet xwedî sîc e, hikûmeta xwedî sîc jî nikare bibe hikûmeta xelkê û gerîk biqesite û here.

de bê ku şik ji gûmanan re hebe sîc li aliye ordiyê û polîsîn hikûmetê tê xwiyakirin.

Di rapora xwe de Mahmut Alînak vê dibêje! Hikûmet bûye maşik û notera Komîteya Ewlekariya Neteweyî MGK. Kontrol li weletê di destê sivilan de, belê di destê esker de ye. Peyv û gotina karmend û rîvebirê medenî heq nake. Ordî û polîstiştî dixwaze dike û ji xwîna ku hatiye rîjandin û ji xesara ku hatiye kirin rasterasta dewlet û hikûmet berpirsiyar û mesûl e.

Belê, em jî dibêjin hikûmet xwedî sîc e, hikûmeta xwedî sîc jî nikare bibe hikûmeta xelkê û gerîk biqesite û here.

Mebûs ci dibêjin

Çend rojan berê, grûbek parlamenter li Şirnex, Cizîr, Nisêbîn, Mîrdîn, Kerboran, Batman û Gercewî gerîyan. Di nav vê grûbe de Parlamenterek Alman jî hebû. Navê vê parlamenterê Ulla Jelpke ye û bixwe endamê SPD (Partî Sosyal Demokrat Alman) e. Grûba parlamenter Mehmet Sincar, Nizamettin Toğuc jî hêzên dewletê tawanbar dike. Û di rapora Mebûs Şirnexê Mahmut Alınak jî

Parlamenter li herêmê bi ge-

lek mirovan re peyivin. Derheqê bûyerên ku di Newrozê de bûnin, agahdarî stendin û dîtinê xwe wiha diyar kirin: "Di şahîyen Newrozê de hêzên dewletê agir vedîkin ser gel û bi dehan ji wan dikujin. Sedemîn van bûyeran dewlet bi xwe ye. Meselâ li Nisêbînê li taxa Abdulkadir Paşa mirovîn bê çek û sîvîl jî bo proteskotırına qirkirinê dewletê yêli Cizîr û Şirnexê xwepêşandanek pêk tînîn. Esker û polîs agir vedîkin û di dawî de panzer dimeşin ser gel û geleksîrov di bin panzeran de diperçiqin."

Parlamenter dibêjin ku: "Di dema şahîyen Newrozê de tu kes agir venedaye ser esker û polîsan. Dewlet dixwaze ku vê rastiyê beravajî bike". Di dema gera parlamenteran de polîs û eskeren Tirk Li Kızıltepe li wan neheqî dikin û çêre wan dikin. Parlamenter wiha dibêjin: "Hêzên dewletê dizanibûn ku em parlamenter in, lê dîsa li me tadayî kirin; em wisa bâwer dikin ku hezar carê vê neheqiyê li xelkê Kurd dikin."

Mehmet Sincar, Nizamettin Toğuc û Ulla Jelpke dawî wiha dibêjin "Em hemberî van tadayî û zordestiyen bêdeng namînin. heqî xelkê Kurd di bin piyan de ye. Divê herkes li hemberî vê neheqiyê raweste."

pirsgirêka Kurdi rî reçetan pêşkêş kirin. Di rastîya xwe de armancî û mebesta wan pêşgirtina têkoşîna rizgariya neteweya Kurd e. Lî armanca wan ci dibe bila bibe, ev bi xwe re rastiyek derdixe holê. Riya minaşekirinê ya li ser pirsgirêka Kurd vebûye. Ev edî nayê girtin. Ev jî ji bo gelê Kurd pêşveçün-ek e.

Nijadperesten wek Mesut Yilmaz iro dibêjin: "Dibe ku partîyeke Kurd bê damezirandin, ev tiştek ne xeter e. Ev partî dikare serxwebûna Kurdistanê biparêze." Nivîskarê rojnameya Hürriyet Ertugrul Özkök jî li ser vê dîtinê radiweste û divê ku bê minaşeqe kirin.

Nijadperesten navdar Oktay Ekşi dibêje ku: "Tu ci dixwazî bixwaze... tu welatekê serbixwe dixwazî, bila be. Mirov dikare li ser vê minaşeqe bike."

Em baş dizanîn ku armanca dewletê ne minaşekirina pirsgirêka Kurd e. Niyea dewletê qetune ku pirsgirêka Kurd bi rîyeke demokratik çareser bike. Lî nikare pêşîya lehiya têkoşîna rizgariya neteweya Kurd jî bigre. Wê gelê Kurd pirsgirêka xwe bi têkoşîna xwe ya bi rûmet çareser bike û riya demokrasiyê ji veke.

rûreşîyeke mezin e."

Di dawîya deklerasiyona xwe de ji bo li hemberderketina vî şerî germar banî her mirovî dikin û wiha dibêjin: "Em gazî her kesî û her mirovî dikin, em gazî dezgeh û avahîyen demokratik dikin û dibêjin ku li ser pirsgirêka Kurd rawestin. Li hemberî nemirovahî û hovîtiya dewleta Tirk bêdeng ne-minin."

lê ji şoreşger û rizgarîxwazîn Kurd re dibêje ku hûn kerîker in. Kerîker mezin ew bixwe ye.

Gelek kes û dezgehî demokratik vê biryara dadgehî protesto kirin û neqaflîya xwe jî diyar kirin. Partiya Sosyalist û Komela Dadmendan li ser vê biryarê belavokek derxistin û ev biryar protesto kirin.

ROJEVA WELÊT**Mesûliyeta dîrokî****Destpêk rûpel 1**

Salê Hîtiler hatiye ser kar; dema mirovîn yahûdî, demokrat û pêşverû di firnîn gazâ de hatine biraştin û Almanya nazîst mîna gurê har xwe avêtîye xelk û welatîn cîran, ji bo Almanîyekî iro ne serbilindayî belê sernizmayî û kêmâniye.

Her netewe, çîn û grûbîn civakî û berî herkesî jî rewşenbir û zanayên welatekî ji dîroka xwe, ji zemanê xwe û ji wêbîya (pêşeroja) xwe berpîrsîyar û mesûl in.

Dîrok tu kesî efû nake û roj tê her tîşî derdixe meydanê û li ber çavan radixe.

Osmaniyan, İttihad û Teraqîyan di dawîya sedsala 19 an de, di dema şerî Cîhanî yê yekemîn de ferma filehan Ermenî û Kurdan rakirin, kuştin û ji cih û warêwan derxistin û sosretîn ecêb anîn serê wan. Röjîn ev xerabî û dirîneyî hatin kirin iro bûne dîrok û lehengen wan nesax in, belê ji bir nebûne û bûne sebebîn dîjînayetiya nav Ermenî û Tirkan.

Heta niha jî mirovîn Ermenî salê berî ewqas sal, serpêhatî û vebîrînîn zemanî Enver Paşa ji bîra nekirine, desten wan di qirika dewlet û hikûmeten Tirk de ye û çi gava keys dîkeviyê hesabî xwe dibînîn.

Bê gûman xelkê welatekî ketûber yên xwedî deshîlat û yên bê deshîlat, tev bi hev re ji neheqî û çavşorînî zemanê xwe bi yek derecê ne mesûl û gunehkar in. Gunehkarî û berpîrsîyariya mezin ya siyaset û ideo-lojîya li ser kar û xwedî mohr e. Belê ji vê gunehkarî û berpîrsîyariye jî bi taybetî zana û rewşenbirîn welatekî ne muaf in.

Profesoreki Alman dereng jî xwe şerî goitiye: "Ewil hatin komünîst birin min deng nekir, dûra hatin sosyalist birin cardî min dengê xwe derxist, qefla sisyan sosyal demokratîn ji bo wan jî min devê xwe venekir, dawî dor hate ser min, ez jî birim kesî deng nekir. Lewra kesî ku deng bike ne-mabû".

Heger li welatekî zîlm hebe, neheqî û çavşorî hebe xelk bêne qirkirin û giş mafîn insanî û demokratik têkevin nav lingan û bi ser evqas tîst de kesî ku deng bike nemabe rewş gelek xerab e û mirov ketine ser riya me-sexbûyînê.

Demen neheqiyê demen imîhankirina gelan, rewşenbir û mirovîn demokrat in.

Gelê Tirk, rewşenbir û demokratîn Tirk jî iro bi imîhaneke dîrokî re li hember hev in. Ya wê çavşorî xwe mîna berê bigrin û li ser qirkirinê Kurdistanê xwe nebîhîstî bikin û yan jî wê ji Newroza îsal ders û ibretîn mezin derbixin û gelê Kurd bi tenê nehêlin.

Kuştin û girtin li her aliye welat berdewam e. Dewlet xwe ji bo qirkirinê mezin amade dike heger demokrat û rewşenbirîn Tirk naxwazin bibin şîrîkîn xwînrejîya paşê û generalan û bibin gunehkar li hember dîrokê, dîvî dengê xwe derxin.

Bê dengî piştgiriya zordarî û terora dewletê ye.

Dewlet ji neçariya xwe dest davîde dek û dolabîn nuh. Bi vî awayî dihesibîne ku wê karibe têkoşîna rizgariya neteweya Kurd bîfetîne.

Ji ber vê yekê jî dewleta Tirk, dîxibite ku 'ronakbîrîn' Kurd yêne reformist û xwefîros bicivîne û partîyekî ji wan çê bike û li hemberî têkoşîna gelê Kurd bikar bîne.

Çapemeniya Tirk jî ji bo vê yekê amade ye û di bin xizmete dewletê de ye. Ev demeke dirêj e ku rojnameyîn Tirk yê paşverû, xwefîrosen Kurd derdixîn pêş û

Deklerasyona rewşenbirîn...**Destpêk rûpel 1**

Lê di rastîya xwe de mirovîn sîvî, jîn, zarok û kalan dikuje. Ev rastîya ha di şahîyen Newrozê de baş derkete hólê.

Rewşenbir li ser çareserkerina pirsgirêka Kurd jî radiwestin û politika dewletê wiha şirove dikin: "Dewleta Tirk, bi qirkirina gelê

waz û têkoşeran wek çaveke kerîker û terorist dinêre. Dewlet van têkoşerîn Kurd di girîgehan de wek rehîne digire.

Dewleta Tirk li vir hîlwesta (tewir) xwe bi eşkere diyar dike. Dewlet rîzîk û zagonê xwe ji bo gelê Kurd û Tirk cihê-cihê bikar tîne. Dewleta Tirk bixwe gelê Tirk û Kurd ji hev cihê dike.

Bê dengî piştgiriya zordarî û terora dewletê ye.

Kurd divê ku vê pirsgirêka çareser bike. Dewlet, ji qirkirin û kotekeyê pêve tu rî nade ber xwe. Şerî ku dewleta Tirk li hemberî gelê Kurd dajo, ji hiqûqî ser û ji rîzîkî peymana Cenewrê gelek dûr e. Di vî şerî taybetî yê gemar de çapemeniya Tirk jî li ba dewletê cihê xwe girtiye. Ev jî ji bo çapemenî

waz û têkoşeran wek çaveke kerîker û terorist dinêre. Dewlet van têkoşerîn Kurd di girîgehan de wek rehîne digire.

Dewleta Tirk li vir hîlwesta (tewir) xwe bi eşkere diyar dike. Dewlet rîzîk û zagonê xwe ji bo gelê Kurd û Tirk cihê-cihê bikar tîne.

Dewleta Tirk bixwe gelê Tirk û Kurd ji hev cihê dike.

Rojnamegeriya Kurdî derbasî 94 saliya xwe bû, Mehmet Emîn Bozarslan:

'Salvegera rojnamegeriya kurdî pîroz be'

M. Emîn Bozarslan li ser rojnameya yekemîn "Kurdistan" konferansek da: "Salvegera rojnamegeriya Kurdi pîroz be."

Rojnameya Kurdistan, di rojnamevaniya Kurdistan de rojnameya yekemîn e. Hejmara yekemîn di 22 yê nîsana 1898 an de derçûbû. Herwiha ev rojname dîsa di 14 yê nîsana 1902 an de, bi hejmara xwe yê dawîn rawestiya bû.

*Mirov bi munasebeta salve-
gera vê rojnameyê dikare gelek
tiştan bêje û li ser rola wê tiş-
tan bi rêz bike. Lê me wiha ba-
wer kir ku li ser vê rojnameyê,
ji pirr kesan bêhtir mamoste M.
Emin Bozarslan kar kiriye û
îro ev rojname tev di .2 cîldan
de derxistiye.*

Bozorslan berî niha bi demeke pirr kin, ji bo YRWK (Yekitiya Rewsenbîrên Welatparêzên Kurdistan) besê Swêd, li ser Rojnameya Kurdistan bi firehî konferansek da û her wiha bi munasebeta salvegera Rojnameya Kurdistan, me jî pê re qise kir.

ku hecî, gotin em ku tûlî, tûlî weletekî me bi navê Kurdistan heye. Gereke em ji bo vî neteweiyî û hisyarkirina gel û xelasbûnê bixebeitin.

Yek ji van welatparêzan ji, Mîqdad Midhad Bedirxan bû. Ew kurê Mîr Bedirxanê Botî bû. Her bawerî têr nake, pêwîst e ku ev bawerî di nav gel de

Em dîtinê mamosî Bozarslan
di salvegera rojnamegeriya
Kurdistan de an jî, ji da-
yîkbûna rojnameya Kurdi
"Kurdistan", ji bo xwende-
vanê xwe pêşkêş dîkin.

Fikrê neteweyî bi şoreşa Fransiz re dest pê dike, hêdî hêdî li Ewrûpayê belav bûye. Şoreşa Fransayê weke ku tê za- nî di nav gel de belav bibe. Wî bi vê **Rojnameya Kurdistan** xwestiye ku dengê Kurdistî û dengê azadiyê bibe nava gelê

Mîdad Mîdhat Bedirxan

Rojnameya yekemîn: Kurdistan

Kurd. Li ser vê biryara 22 yê nîşana 1898 an **Rojnameya Kurdistan** derxistiye û belav kiriye.

Wê demê rewşenbîrên Kurd, zimanê kurdî bi erebî bi tîpêner erebî dinivisandin. Ji ber vê yekê jî **Rojnameya Kurdistan** bi tîpêner erebî, lê bî kurdî ye. **Rojnameya Kurdistan** cara pêşin li Misrê hatiye çapkirin. Ji her nusxayekê 2000 heb, be-laş şandine Kurdistanê û ev tişt di rojnameyê de hatiye nivîsin. Armanca rojnameyê wiha hatiye nivîsin: "Di nav tevaya wela-tan de gel bi zimanê xwe dix-wîne û dinivîsîne, ji ber vê yekê jî ew gel bi pêş ve dikevin û dîghêjin heqê xwe. Em Kurd hewqasî pir jêhaşîne lê mixabîne ku mecal û îmkanêñ xwen-dinê tunene û xelk cahil-û nex-wendî dimîne û ji bûyerên der-dora xwe û cîhanê serwext na-be. Bi ïzna xwedê, ji niha û pê de ji her 15 rojan carekê ezê rojnameyê binivîsînim û min navê wê kiriye **Rojnameya Kurdistan**. Di vê rojnameyê de

tîrkî di rojnameyê de, ji Sultan Hemîd re nivîsiye ku ew biryara qedexekirinê rabe û rojname bi azadî têkeve nava gel. Her wiha nameyeke din, disa di hejmara 5 an de jî nivîsiye, lê disa fêde nedaye. Miqdad Bedirxan heya hejmara 5 an li Qa-hîrê maye û rojname derxistiye. Ji ber provokasyonê Sultan Hemîd ku li ser malbata Bedirxaniyan dikir û nexwesi-ya Miqdad, rojname dest guhe-randiye. Pişti hejmara 5 an Miqdad hatiye İstenbolê û Eb-direhman Bedirxan çûye Qa-hîrê. Piştre radije rojnameyê û diçe Swîsre yê. Ji hejmara 6 an pê ve li Cenevre derketiye. Pişti hejmara 20 an çûye Londonê, İngilîstanê. Li Londonê hejmarê derketiye. Pişti vê hejmarê daketiye jêrê İngilîstanê ku li wir bajarek biçûk heye, Folk-standê. Li wir 2 hejmar derxistiye û pişti 2 hejmaran disa ve-geriyaye Swîsre û heya dawî li wir maye, derketiye. Hejmara dawî 14 Nîsanê 1902 yan der-ke-tye.

pêwîst nake. Bila pênasiya ne-teweyî tunebe. Kurdistan (roj-name) wesiyetek bû ji bo nasîna neteweyî, ji ber vê yekê, ji teref Osmaniyan bi hişkî hate bersîvdan û qedexekirin, kesê ku dixwendin diavêtin hepsan. Ji xwe ev siyaseta hanê ji Os-maniya hatiye heya roja iro, ji ber vê yekê jî em dibêjin Cûmhûriyeta ku bi destê wana çêbûye li ser xwîna gelan û nasnekirin û perçiqandina wa-na ye. Ew bi eslê xwe ne Cûmhûriyet e, lê T.C dewleta Terorîst e. Ku, xwîna Kemal Paşa di çend salan de rijandiye, beramberî çendsed salê Osma-niyan e.

Mirovek weke M. Kemal ku nexwesê xwînê û dijiminê gelan bû û bi eslê xwe ne Tirk bû û ew wek bapîrê Tirkan bête gebûlkirin, şaşitiyek pirr mezin e. Gereke birayê me, gelê Tirk vê eybê bigrin. Ev wezîfa ser milêñ wana ye, ya mirovîn demokrat, pêşverû û şoşegeran e. Ku berî M. Kemal bi çend sedsalan gelê Tirk hebû. Nabe

Rojnameya Kurdistan, in nav Kurdan dengdanek baş da-ye. Ev tişt di nameyên xwendevanan de xwiyanî dikin. Ji Şamê (Kurdên Şamê), Adana (Kurdên li Adana), Amed, Mêrdînê nameyên cure cure hâtine ji rojnameyê re.

yan bikim. Heta niha keseví rojnameyek wiha nenivisiye, ev rojnameya min ya pêşin e, lewma dê gelek kêmân hebin. Ez hêvî dikim hûnê kêmâniyêن rojnameyê ji min re binivisînin." Pişî hejmara sisiyan, hin parçen türkî jî di rojnameyê de derketine. Ji ber ku **Rojnameya Kurdistan** di nava sînorêن Osmaniyan de û bi taybetî li -Kurdistanê hatibû qedexekirinê, M. Bedirxan nameyek bi Navê Kurdistan di resmiyetê de dihate qebûlkirin, navê gelê Kurd azad bû dibistan hindik bûn lê li wir bi kurdî bûn û bi kurdî perwerde dihate kirin. Lê **Rojnameya Kurdistan** dawa neteweyî dikir. Karbidestêن Osmaniyan digotin: Navê Kurdistan û zimanê wan bila hebe, lê pêwîst e Kurdistan eyaletek ji yê Osmanî be. Destûra xwe naskirina neteweyî gere tuneba û qalkirin ji xwe di vî alî de

چینی کاغذ گزندی و دیک
دقیق دیکت مصری سر
تفک خوشی فی جموده فی
لایو پدرخان پاشا

مقداد مدحت بکی
 هر جار دو هزار چونه با
 پنهان بره آزے زینم
 گردستاق ده بین خلکی
 پلرده روزا چارکی تبت
 تپسانند

۲۰ روزا بخشی ده

pêwîst nake. Bila pênasiya neteweyî tunebe. Kurdistan (roj-name) wesiyetek bû ji bo nasîna neteweyî, ji ber vê yekê, ji teref Osmaniyan bi hişkî hate bersîvdan û qedexekirin, kesê ku dixwendin diavêtin hepsan. Ji xwe ev siyaseta hanê ji Osmaniya hatiye heyâ roja îro, ji ber vê yekê ji em dibêjin Cûmhûriyeta ku bi destê wana çêbûye li ser xwîna gelan û nasnekirin û perçiqandina wana ye. Ew bi eslê xwe ne Cûmhûriyet e, lê T.C dewleta Terorîst e. Ku, xwîna Kemal Paşa di çend salan de rijandiye, beramberî çendsed salê Osmaniyan e.

Mirovek weke M. Kemal ku nexweşê xwînê û dijminê gelan bû û bi eslê xwe ne Tirk bû û ew wek bapîrê Tirkan bête qebûlkirin, şâştiyek pîrr mezin e. Gereke birayêن me, gelê Tirk vê eybê bigrin. Ev wezîfa ser milên wana ye, ya mirovên demokrat, pêşverû û şoreşgeran e. Ku berî M. Kemal bi çend sedsalan gelê Tirk hebû. Nabe ku law bibe bavê bav. Wî xwe bavê miletê Tirk daye gebûlkirin.

M. Kemal, navê Kurdistan guherand kir Başûrê Enedol û zimanê kurdî qedexe kir. Siyaseteke nuh danî û ew siyaset jî înkara gelê Kurd bû. Ew ji mîjiyê xwe nexweş bû, nexweşê nijadperestiyê bû, ji ber vê yekê jî digot: Kurd Tîrk in û zimanê wana xerab bûye. Yanî Cümhûriyeta îro berdewama siyaseta Osmanî ye, lê ji Osmaniya pasverfûtir e.

Rojnameya Kurdistan ji
aliyê naverokê ve pirr dewle-
mend bû, ji deng û behsên cî-
hanê naveroka **Kurdistan** pirr
dewlemend bû. Heya deverekê,
wezîfa xwe pirr alî bi cih aniye.